

**аналітичний
звіт**

СТАН РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА МІСТА КИЄВА

Результати дослідження організацій громадянського суспільства (ОГС) міста Києва, проведеного на замовлення та при підтримці Департаменту суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)

Київ · 2020

ЗМІСТ

- 1** **РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ**
 - Мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження
 - Вибірка
 - Опис інструменту дослідження
 - Організація дослідження
 - Обмеження дослідження

- 4** **РОЗДІЛ 2. ВИЗНАЧЕННЯ СТАНУ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА МІСТА КИЄВА**
 - Розподіл ОГС за формою реєстрації
 - Географія діяльності ОГС міста Києва
 - Сектори діяльності ОГС
 - Види діяльності ОГС
 - Цільові групи ОГС

- 10** **РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА РІВНЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА МІСТА КИЄВА**
 - Мета створення та місія ОГС
 - Структура та функції керівних органів
 - Членство в ОГС
 - Робота з волонтерами
 - Фінансова складова ОГС
 - Співпраця з державними структурами
 - Співпраця з іншими ОГС
 - Співпраця з громадськістю
 - Основні проблеми ОГС

- 30** **ВИСНОВКИ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**
 - Висновки
 - Методичні рекомендації

Протягом листопада 2020 року було проведене дослідження організацій громадянського суспільства (ОГС) міста Києва. Мета дослідження – визначення стану розвитку ОГС міста Києва з тим, щоб:

- 1 виявити кількість фактично діючих ОГС міста Києва;
- 2 визначити сектори, види діяльності ОГС міста Києва, їх цільові групи та бенефіціаріїв.

Цей Звіт містить повну інформацію щодо результатів дослідження стану та розвитку ОГС міста Києва, результати аналізу потреб ОГС. Звіт складається з 3-х розділів, висновків та рекомендацій. У Звіті подано інформацію про мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження, опис вибірки, загальну характеристику опитаних організацій за секторами, видами діяльності і цільовими групами ОГС. Також у Звіті представлений аналіз розподілу ОГС за формою реєстрації та географією діяльності, метою створення організації, її структурою та функціями керівних органів, членством в ОГС та роботою з волонтерами, фінансовою складовою, співпрацею з державними структурами, іншими ОГС та громадськістю. Висновки та рекомендації містять інформацію щодо розвитку ОГС міста Києва та рекомендації різним зацікавленим у розвитку громадянського суспільства сторонам.

Результати дослідження можуть бути використані при розробці політики взаємодії з інститутами громадянського суспільства. Інформація, що надана в Звіті за результатами дослідження, може бути корисною для керівників громадських об'єднань, державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів міських рад при ухваленні відповідних рішень щодо взаємодії з інститутами громадянського суспільства, науковців і експертів у сфері громадянського суспільства, представників організацій міжнародної технічної допомоги та міжнародних експертів у галузі розвитку громадянського суспільства.

Список аббревіатур

ЗМІ – засоби масової інформації

ІГС – інститут громадянського суспільства

ОГС – організація громадянського суспільства

SPSS – Statistical Package for the Social Sciences

РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження «Стан розвитку організацій громадянського суспільства міста Києва» проводилось протягом листопада 2020 року на основі кількісних методів соціологічного дослідження.

Також використовувались статистичні дані, що були взяті з узагальнюючих статистичних довідників Головного управління статистики у місті Києві.

Вся інформація була узагальнена та оброблена статистичними методами, а також за допомогою програмного комплексу обробки та аналізу соціологічної інформації (SPSS).

Мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження

Мета дослідження – визначення стану розвитку ОГС міста Києва.

Упродовж дослідження було виконано такі завдання:

- 1 Виявлено кількість діючих ОГС міста Києва;
- 2 Визначено сектори та види діяльності ОГС міста Києва, їх цільові групи і бенефіціаріїв, територію поширення діяльності;
- 3 Розроблено рекомендації щодо шляхів залучення ОГС до вирішення нагальних питань міста та участі ОГС в процесі прийняття рішень.

Предмет дослідження – розвиток сектору ОГС міста Києва.

Об'єкт дослідження – сектор активних ОГС.

Вибірка

Опитування проводилося в кілька етапів:

- 1 Кількість ОГС, зареєстрованих у місті Києві, станом на 1 липня 2020 року становить 14036 громадських організацій, 4819 благодійних організацій. З відкритих джерел ми отримали контактну інформацію – це майже 8674 номери телефонів і 3241 електронна поштова адреса ОГС. Після роботизованої обробки контактної інформації (номерів телефонів), отримано лише 5692 актуальних номерів телефонів (мобільних/міських).
- 2 Під час телефонного інтерв'ю отримано наступну конверсію:

Найменування	Кількість
Верифікованих номерів	5692
Спроб набору	8448
Успішних дзвонів	2388
Всього розмов	1860
Всього анкет	1396

- 3 На наступному етапі було підготовлено електронну анкету, яку організації мали можливість заповнити власноруч.

Форма анкети для ОГС

Для інформування організацій щодо цієї можливості було розіслано 3241 лист з посиланням на анкету та копію листа від Департаменту суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) з проханням долучитися до соціологічного опитування для вивчення рівня залучення киян до інститутів громадянського суспільства.

Опис інструменту дослідження

Для проведення опитування організацій громадянського суспільства, їхньої ролі та стану розвитку було розроблено та використано соціологічну анкету, яка містить інформацію про дослідження, 44 запитання, докладну інструкцію щодо заповнення. Нижче наведено перелік основних розділів опитувальника.

Інформація про організацію

Даний розділ анкети містить головні відомості про організацію, контактну інформацію, мету створення, напрям і види діяльності.

Блок запитань щодо організаційної структури ІГС

Цей блок анкети мав на меті отримати інформацію щодо організаційної структури громадських об'єднань, розподіл функцій в організації, кількість членів і волонтерів, кількість постійно працюючого персоналу організації, фінансові показники діяльності організації та інше.

Блок запитань, що пов'язані зі взаємодією та співпрацею організацій громадянського суспільства та зовнішніх інституцій, зокрема, органів влади та місцевого самоврядування, міжнародними громадськими інституціями, засобами масової інформації, громадськими об'єднаннями тощо.

Під час відповідей на запитання цього розділу респонденти надавали відомості про відносини організації з Київською міською радою, Київською міською державною адміністрацією, донорами, ЗМІ, іншими ОГС та громадськістю, основні характеристики такої співпраці.

Опитувальник також містить окремий блок запитань, що пов'язаний з наслідками та впливом ситуації пандемії, що склалась в місті Києві в результаті поширення COVID – 19.

Останній блок запитань стосується проблем функціонування ОГС.

Організація дослідження

Основні етапи дослідження включали:

- визначення кола ОГС для опитування;
- підготовка опитувальника;
- проведення опитування;
- аналіз та підготовка звіту.

Визначення кола ОГС для опитування

При визначенні кола ОГС для опитування було застосовано стратегію побудови вибірки від існуючих організацій «на папері» до реально діючих.

Підготовка опитувальника

Для проведення опитування організацій громадянського суспільства, їхньої ролі та стану розвитку було розроблено та використано соціологічну анкету, яка містить інформацію про дослідження, 44 запитання, докладну інструкцію щодо заповнення.

Проведення опитування

Польовий етап дослідження складався з двох етапів, а саме:

- I визначення кола організацій, що підтвердили свою базову інформацію;
- II онлайн-опитування.

Обмеження дослідження

Необхідно зауважити наступні важливі обмеження, що вплинули на результати дослідження:

- відносно низька активність ОГС в дослідженні через настороженість як до самих досліджень, так і досліджень, організованих органами влади;
- оскільки ОГС були запрошені до самостійного заповнення онлайн-анкети, надана ними інформація є суб'єктивною.

РОЗДІЛ 2. ВИЗНАЧЕННЯ СТАНУ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА МІСТА КИЄВА

Громадянська активність жителів міста Києва у значній мірі залежить від кількості громадських організацій та об'єднань, що зареєстровані на території столиці. Одним із основних індикаторів громадянської активності є участь у діяльності громадських об'єднань і рухів. За даними Головного управління статистики міста Києва та відповідно до Єдиного реєстру громадських формувань, затвердженим Міністерством юстиції України, станом на 1 липня 2020 року в столиці зареєстровано 14036 громадських об'єднань та організацій громадянського суспільства, 842 спілки об'єднань громадян, 916 релігійних організацій та спільнот, 2154 профспілок та об'єднань професійних спілок, 41 творча спілка, 4819 благодійних організацій та об'єднань, 1517 об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, 149 органів самоорганізації населення.

Таблиця 1. Розподіл ОГС міста Києва за організаційно-правовими формами

НАЗВА КАТЕГОРІЇ	Станом на	
	01.02.2017	01.07.2020
Громадська організація	6820	14036
Спілка об'єднань громадян	161	842
Релігійна організація	Не досліджувалась	916
Профспілка, об'єднання профспілок	Не досліджувалась	2154
Творча спілка (інша професійна організація)	12	41
Благодійна організація	2567	4819
Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку	Не досліджувалась	1517
Орган самоорганізації населення	Не досліджувалась	149

Цікавою є динаміка кількості зареєстрованих інститутів громадянського суспільства міста Києва. Так, порівнюючи з даними за 2017 рік, кількість громадських організацій збільшилась на 7216 організацій, кількість спілок об'єднань громадян збільшилась на 681 організацію (161 спілка в 2017 році порівняно з 842 в 2020 році відповідно). Кількість творчих спілок також збільшилась на 29 організацій. Істотно збільшилась кількість благодійних організацій – на 2252 організації (2567 благодійних організацій в 2017 році і 4819 – в 2020 році).

Розподіл ОГС за формою реєстрації

Об'єктом дослідження стали громадські організації та об'єднання, що є офіційно зареєстровані та діють на території міста Києва. Загалом, згідно з вибірковою сукупністю, участь у опитуванні взяли 1500 організацій громадянського суспільства.

Нижче подано основний портрет організацій громадянського суспільства міста Києва. Абсолютну більшість опитаних громадських об'єднань за формою реєстрації складають громадські організації – 85,8% серед опитаних інститутів громадянського суспільства.

Таблиця 2. Розподіл респондентів за формою реєстрації

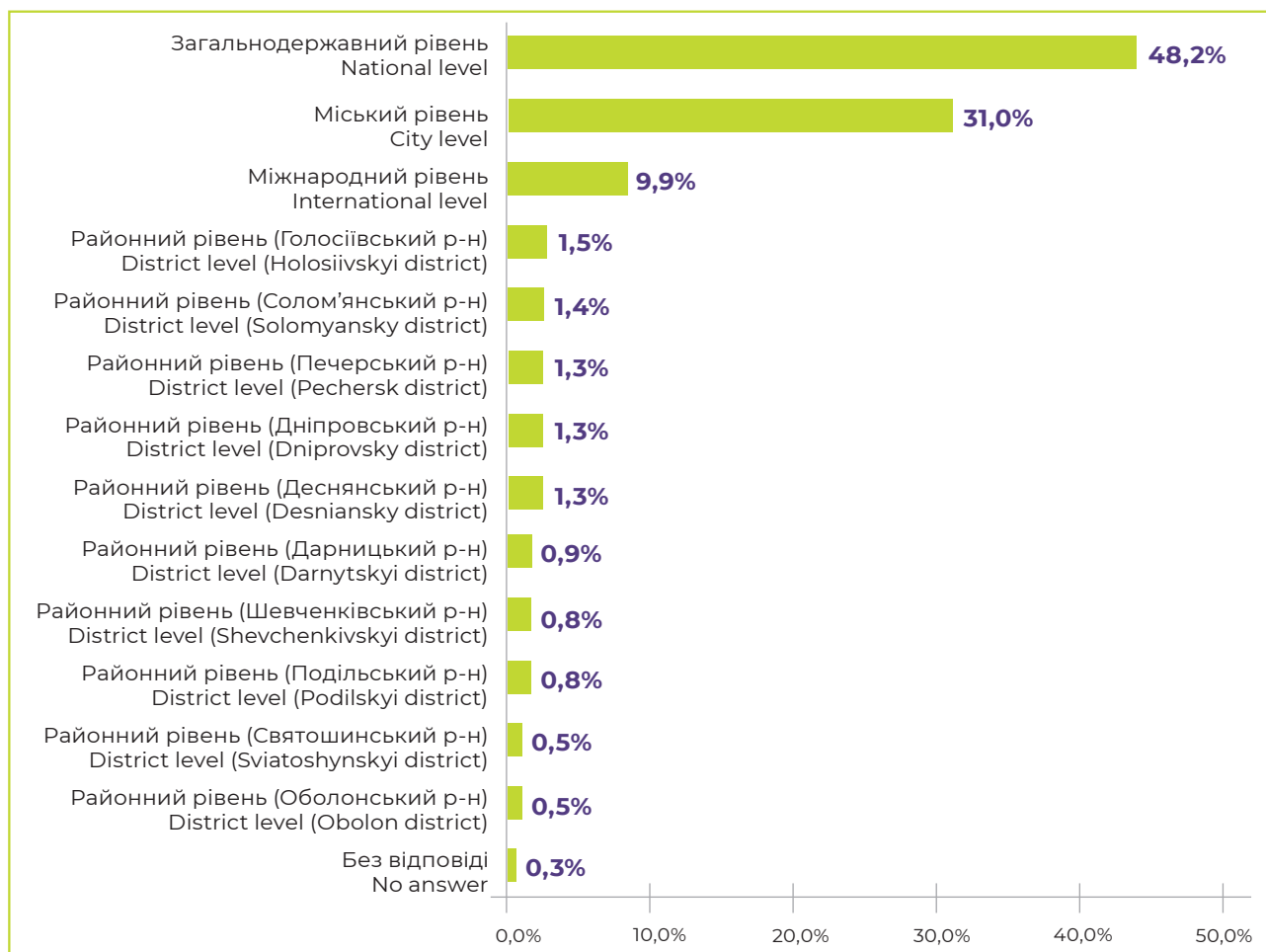
Форма реєстрації	Кількість	Відсоток
Інша	41	2,7%
Асоціація	17	1,1%
Релігійна організація	33	2,2%
Профспілка	36	2,4%
Благодійна організація	86	5,7%
Громадська організація	1287	85,8%

Географія діяльності ОГС міста Києва

Географія діяльності організацій громадянського суспільства, що зареєстровані в місті Києві, поширюється на загальнодержавний, міський та міжнародний рівні.

The geographical area of the activities of civil society organizations based in Kyiv extends to the national level - 48.2%; the urban level - 31%; and the international level - 9.9%.

Діаграма 1. Географія діяльності ОГС міста Києва
Geography of CSO activities in Kyiv

Сектори діяльності ОГС

Респонденти опитування (1500 організацій) мали можливість обрати з 26 запропонованих до 3-х основних секторів, у яких працює їхня організація. Також у випадку, коли в переліку не було сектору діяльності даної ОГС, респондентам надавалась можливість обрати відповідь «інше» та вказати, у якому саме секторі працює організація.

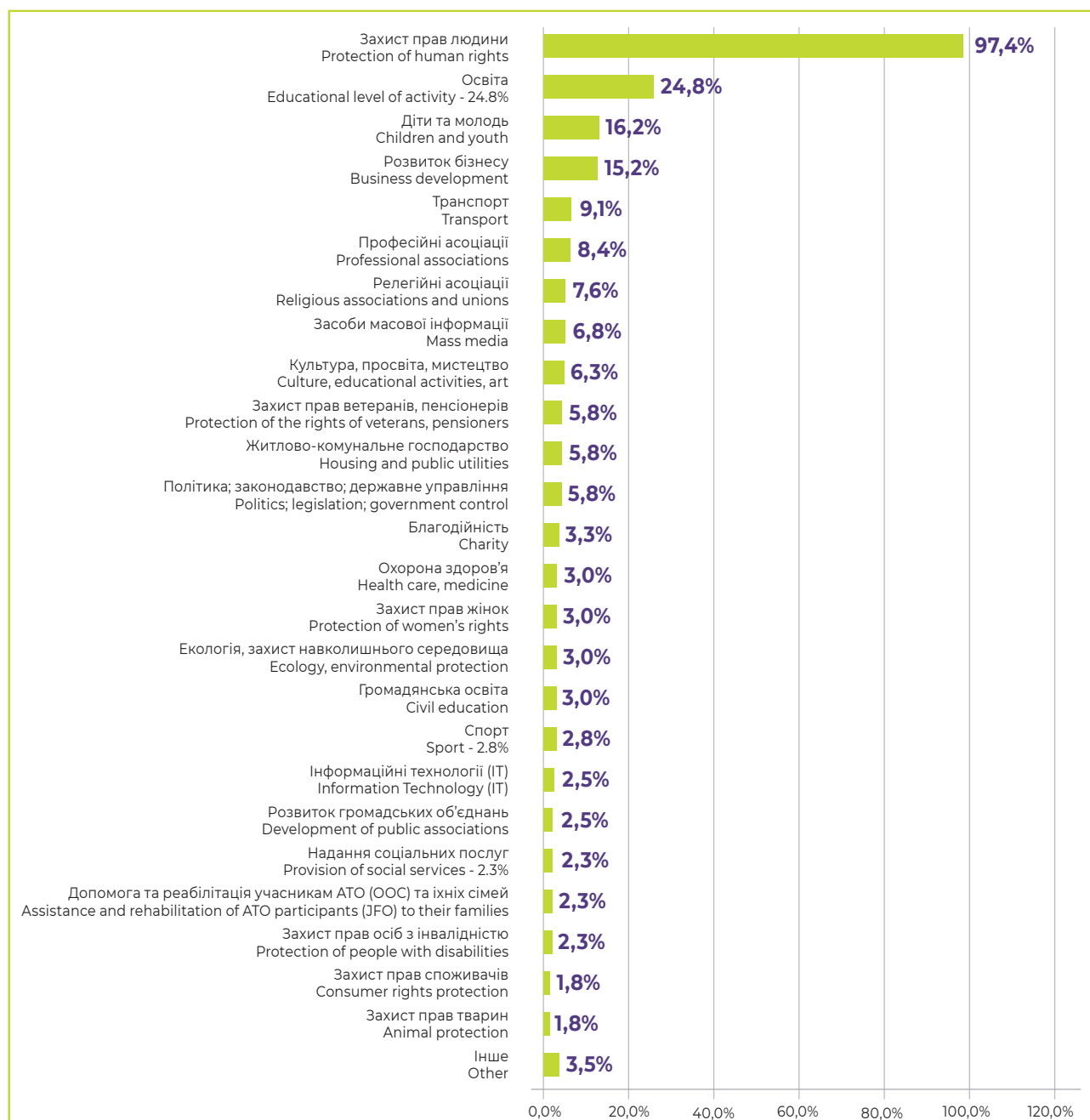
Найбільше громадські об'єднання обрали серед трьох варіантів:

- захист прав людини – 97,4%;
- освітній напрям діяльності – 24,8%;
- діти та молодь – 16,2 %;
- розвиток бізнесу – 15,2%.

More public associations have chosen among three options:

- protection of human rights - 97.4%;
- educational area of activity - 24.8%;
- children and youth - 16.2%;
- business development - 15.2%.

Діаграма 2. Сектори діяльності ОГС міста Києва
Sectors of CSO activity in Kyiv

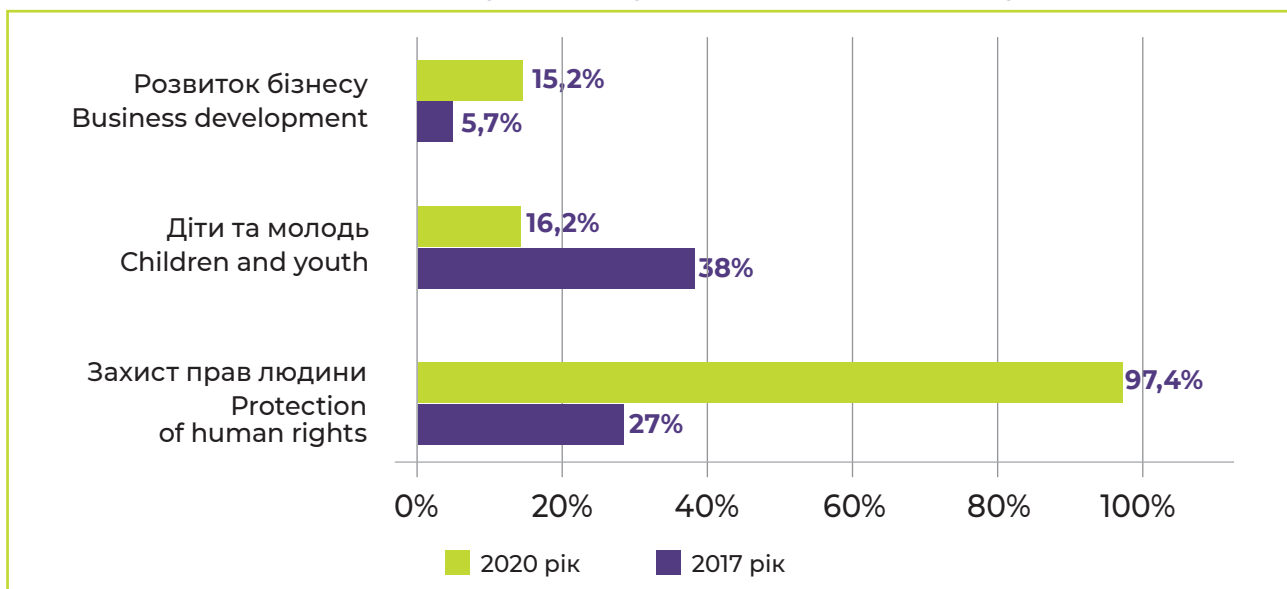
Найменше серед опитаних організацій громадянського суспільства як напрям роботи було обрано захист прав споживачів та захист тварин – 1,8%, а також захист прав осіб з інвалідністю, надання соціальних послуг, допомога та реабілітація учасникам АТО (ООС) та їхнім сім'ям – 2,3 % від загальної кількості опитаних респондентів відповідно.

A smaller proportion of civil society organizations surveyed chose consumer protection and animal protection, 1.8%, as well as the protection of the rights of people with disabilities, the provision of social services, assistance and rehabilitation of ATO participants (JFO) to their families - 2.3% of the total number of respondents surveyed, respectively.

Цікавим є зміщення акцентів у секторах діяльності ОГС у порівнянні з даними за 2017 рік. Сфери розвитку бізнесу та захисту прав людини стали більш актуальними, особливо остання. Проте сектор «діти та молодь» істотно втратив свій рейтинг.

The shift of focus in CSO sectors compared to 2017 is interesting. The areas of business development and human rights protection have become more relevant, especially the latter. However, the sector “children and youth” has significantly lost its rating.

Діаграма 3. Порівняльний аналіз основних секторів діяльності ОГС
Comparative analysis of key sectors of CSO activity

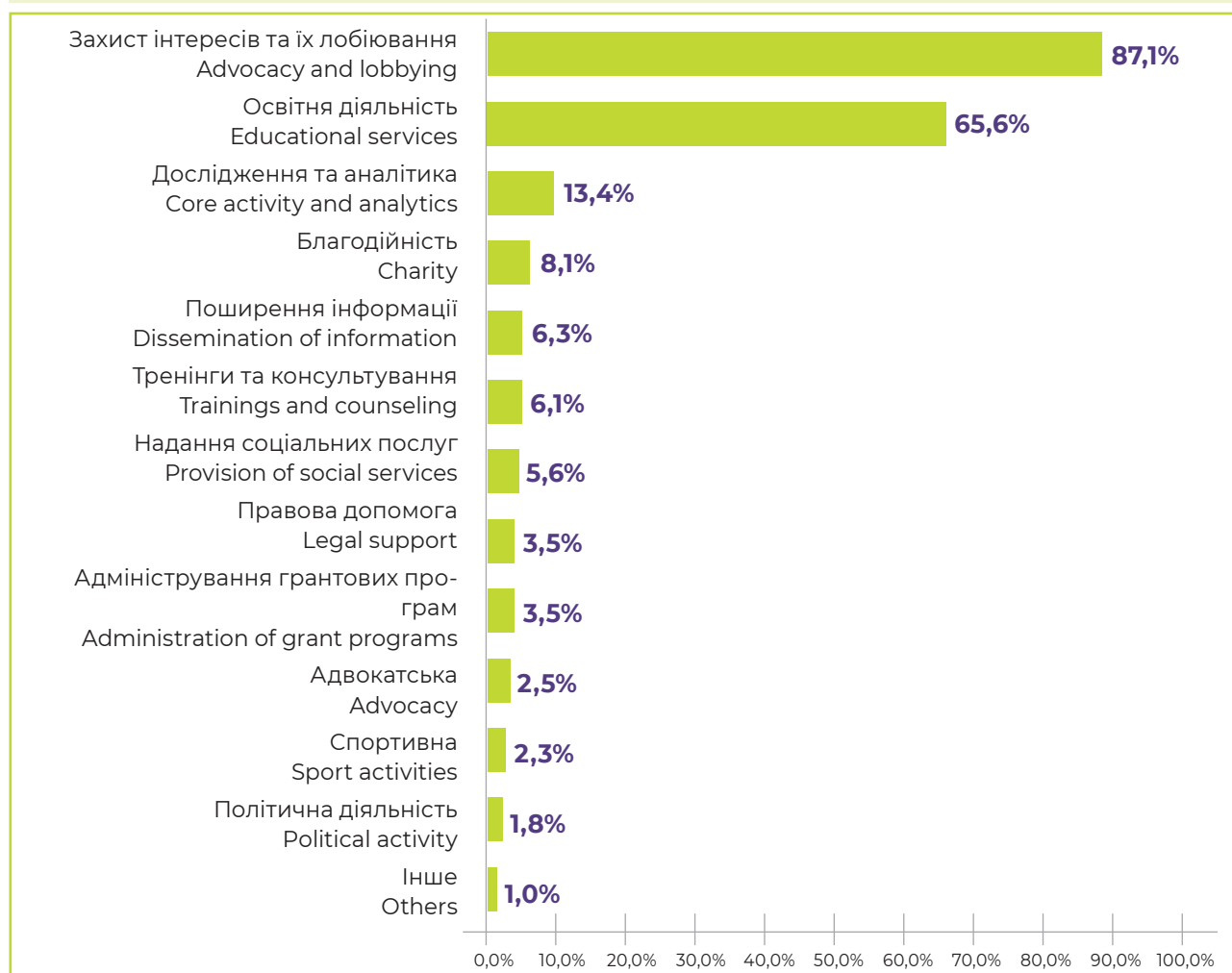

Види діяльності ОГС

Важливою характеристикою ОГС є види діяльності організації. Респонденти могли обрати зі списку до трьох основних видів діяльності або обрати відповідь «інше», зазначаючи власний вид діяльності. Найбільш поширеними видами діяльності серед респондентів є захист інтересів і лобювання – 87,1% серед опитаних ОГС, 65,6% надають освітні послуги та здійснюють освітянську діяльність. 13,4% організацій вказали одним із основних видів своєї діяльності дослідження та аналітику.

An important characteristic of CSOs are the activities of the organization. Respondents could choose from the list of three main activities or the answer «other», noting their type of activity. The most common activities among respondents are advocacy and lobbying - 87.1% of the CSOs surveyed and 65.6% provide educational services and activities. 13.4% of organizations identified research as a core activity and analytics.

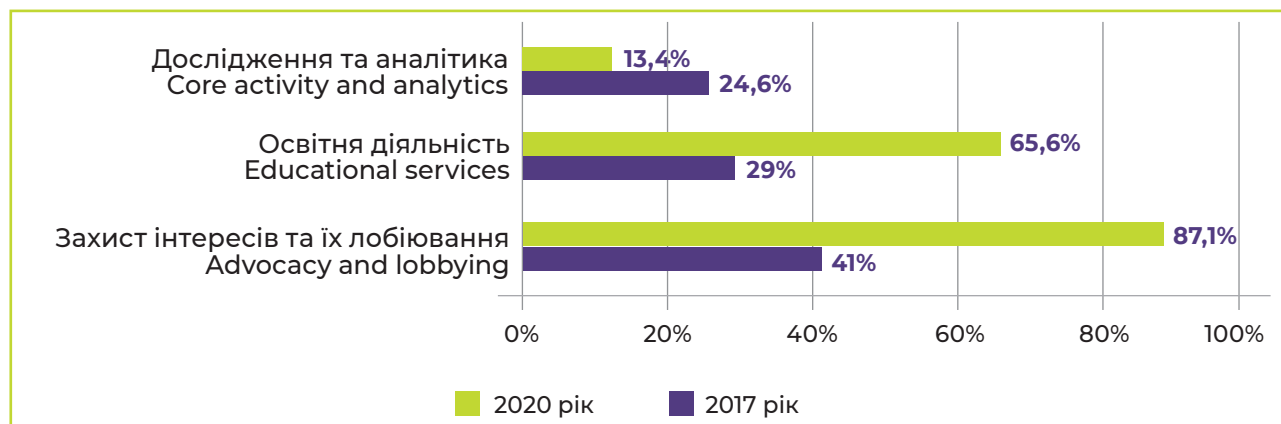
Діаграма 4. Основний вид діяльності Вашої громадської організації
Principal activity of Your public organization

У порівнянні з 2017 роком можна відзначити посилення позицій захисту інтересів та лобювання (87,1% у 2020 році порівняно з 41% у 2017 році) та освітньої діяльності (65,6% у 2020 році порівняно з 29% у 2017 році). Проте такий вид діяльності як дослідження та аналітика втратив у рейтингу (13,4% у 2020 році порівняно з 24,6% у 2017 році).

If we compare the data obtained with the results of the 2017 CSO survey, we can note the strengthening of advocacy and lobbying positions (87.1% in 2020 compared to 41% in 2017) and educational activities (65.6% in 2020 compared to 29% in 2017). However, this type of activity such as research and analytics has lost in the ranking (13.4% in 2020 compared to 24.6% in 2017).

Діаграма 5. Порівняльний аналіз основних видів діяльності ОГС
Comparative analysis of the main types of CSO activities

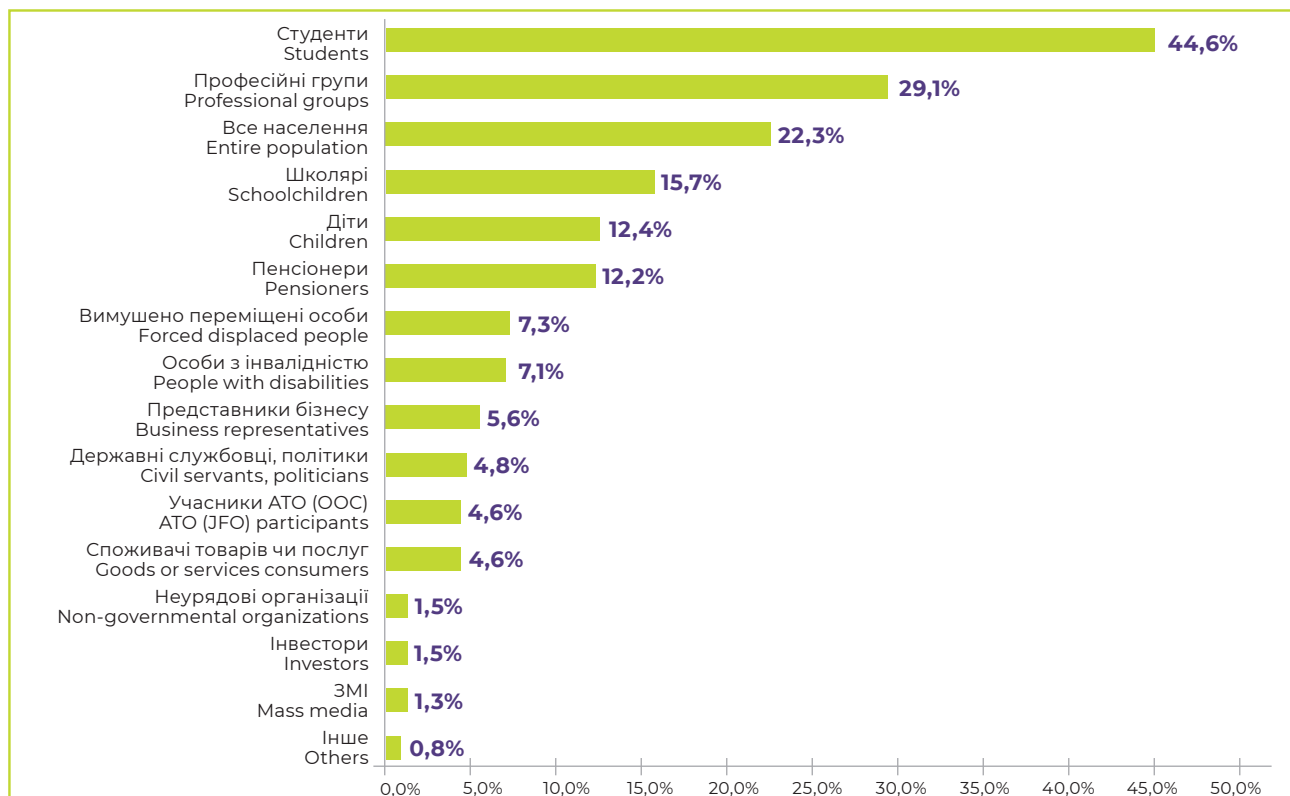

Цільові групи ОГС

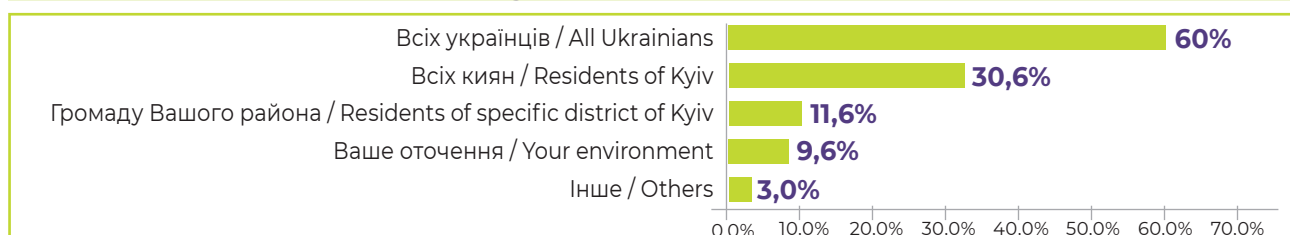
Для аналізу основних цільових груп організацій громадянського суспільства учасникам опитування було поставлено два питання: перше – на кого саме спрямована діяльність громадської організації, друге – які категорії осіб є ключовою цільовою аудиторією діяльності громадських організацій. За результатами опитування найбільшими цільовими аудиторіями діяльності громадських організацій міста Києва є студенти, професійні групи та все населення. Серед сфери охоплення діяльності ОГС з опитованих є всі українці – 60%, жителі столиці – 30,6%, жителі конкретного району міста Києва – 11,6%. Таким чином, можна зробити висновки, що в більшості ОГС цільовими групами є молодь, зокрема студенти та професійні групи, що проживають на території України, зокрема і в місті Києві. Така картина є типовою для розподілу організацій, які діють в столиці України.

To analyze the main clients of civil society organizations, the survey participants were asked two questions: the first - whom exactly the activities of the public organizations are directed to, the second - which categories of persons were the key target audience of the activities of public organizations. According to the results of the survey, it can be concluded that the target audience of the activities of public organizations in Kyiv are students (44.6%), professional groups (29.1%) and the entire population (22.3%). Among the coverage of CSO activities, of the respondents, there are all Ukrainians - 60%, residents of the capital - 30.6%, residents of a specific district of Kiev - 11.6%. Thus, based on the analysis and survey results, it can be concluded that in most CSOs clients are young people, in particular students and professional groups living on the territory of Ukraine, in particular in Kiev. This picture is typical for the distribution of organizations that are located in the capital of Ukraine.

Діаграма 6. Цільова група Вашої організації
Target group of your organization

Діаграма 7. Направленість діяльності організації
The focus of the organization

РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА РІВНЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА МІСТА КИЄВА

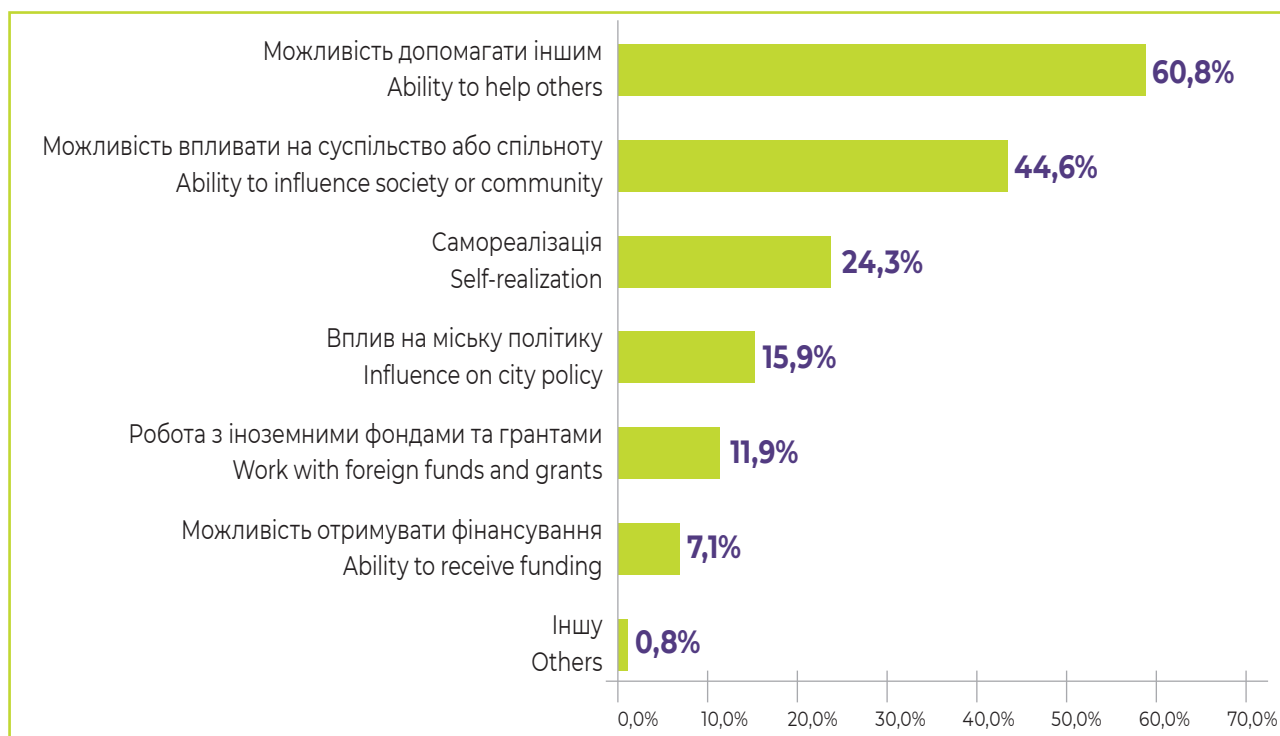
Мета створення та місія ОГС

Мета створення організації та її самовизначення є одним із базових критеріїв визначення внутрішньої складової організаційного розвитку. Учасникам опитування – організаціям громадянського суспільства – було запропоновано визначити основну мету створення організації. Так, більшість з опитаних (60,8%) вказали, що основна мета створення організації була пов'язана з можливістю допомагати іншим. 44,6% вказали за мету створення – можливість впливати на суспільство або спільноту, 24,3% респондентів зазначили основним мотивом створення громадської організації – можливість самореалізації.

The purpose of creating an organization and its self-determination is one of the basic criteria for determining the internal component of organizational development. The survey participants - civil society organizations were asked to identify the main purpose of the organization. Thus, most of the respondents (60.8%) indicated that the main purpose of creating an organization was associated with the ability to help others. 44.6% indicated the purpose of creation - the ability to influence society or community, 24.3% of respondents noted the main motive for creating a public organization - the possibility of self-realization.

Діаграма 8. Мета створення організації

Purpose of creating an organization

Порівнюючи результати дослідження з даними за 2017 рік, треба зазначити, що істотних змін набула позиція самореалізації (24,3% у 2020 році порівняно з 8% у 2017 році). Також майже 10% втратила позиція «можливість впливати на суспільство або спільноту». Інші позиції, як бачимо на Діаграмі 9, не зазнали суттєвих змін.

Comparing the results of our study with the data for 2017, it should be noted that the position of self-realization acquired significant changes (24.3% in 2020 compared to 8% in 2017). Also, almost 10% lost the position “the ability to influence society or community”. Other positions, as we can see in Diagram 9, have not undergone significant changes.

Діаграма 9. Порівняльний аналіз мети створення організації

Comparative analysis of the purpose of creating an organization

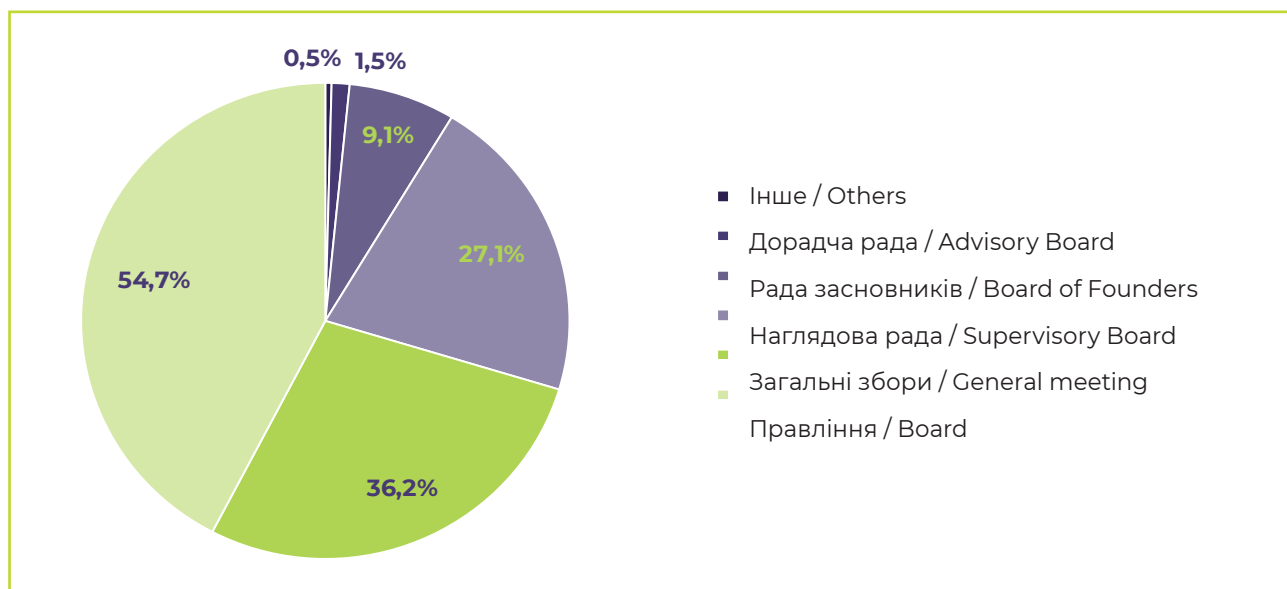
Структура та функції керівних органів

Як видно з Діаграми 10, 54,7% респондентів визначають правління як тип колективного керівного органу. 36,2% визначають в пріоритеті загальні збори і 27,1% зазначили наглядову раду як основний тип колективного керівного органу організації.

As the diagram shows, 54.7% of respondents identify the Board as a type of collective governing body. 36.2% prioritize the general meeting and 27.1% noted the Supervisory Board as the main type of collective governing body of the organization.

Діаграма 10. Тип колективного керівного органу

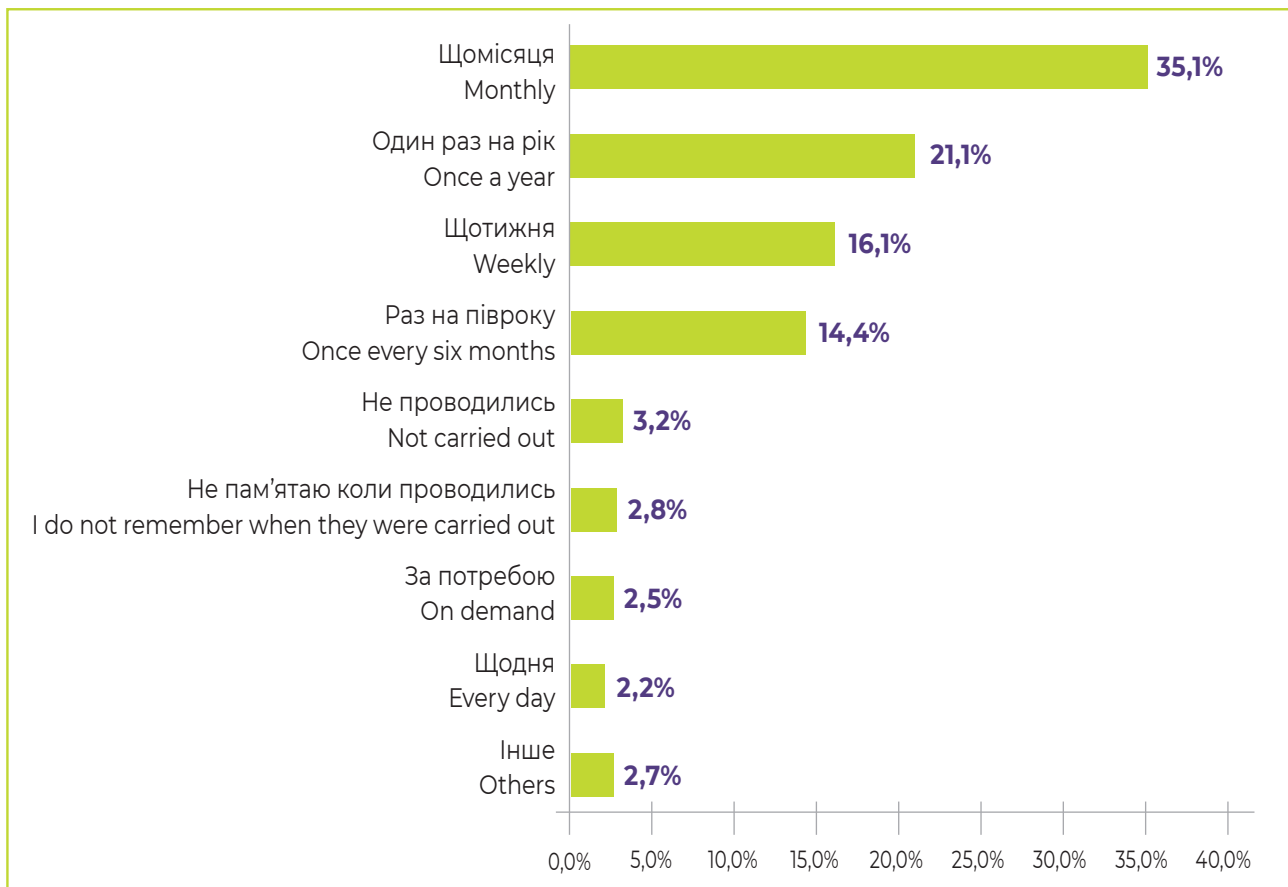
Type of collective governing body

Щодо періодичності, 35,1% зазначають, що колективний керівний орган збирається щомісяця, а 21,1% вказують, що збори проходять один раз на рік. Це дає можливість зробити висновок, що все ж таки колективний керівний орган долучений до процесу прийняття рішення щодо розвитку організацій громадянського суспільства.

In addition, 35.1% note that the collective governing body meets monthly, and 21.1% indicate that the meeting takes place once a year. This allows us to conclude that, nevertheless, the collective governing body is involved in the decision-making process on the development of civil society organizations.

Діаграма 11. Частота зборів колективного керівного органу
Frequency of meeting of the collective governing body

Також при аналізі організаційного розвитку ОГС було прослідковано наявність в організаціях постійно діючого персоналу. Так, лише 28% організацій мають оплачуваний персонал (постійний, залучений для виконання конкретних завдань за короткостроковим трудовим договором). 72% організацій не мають такого персоналу.

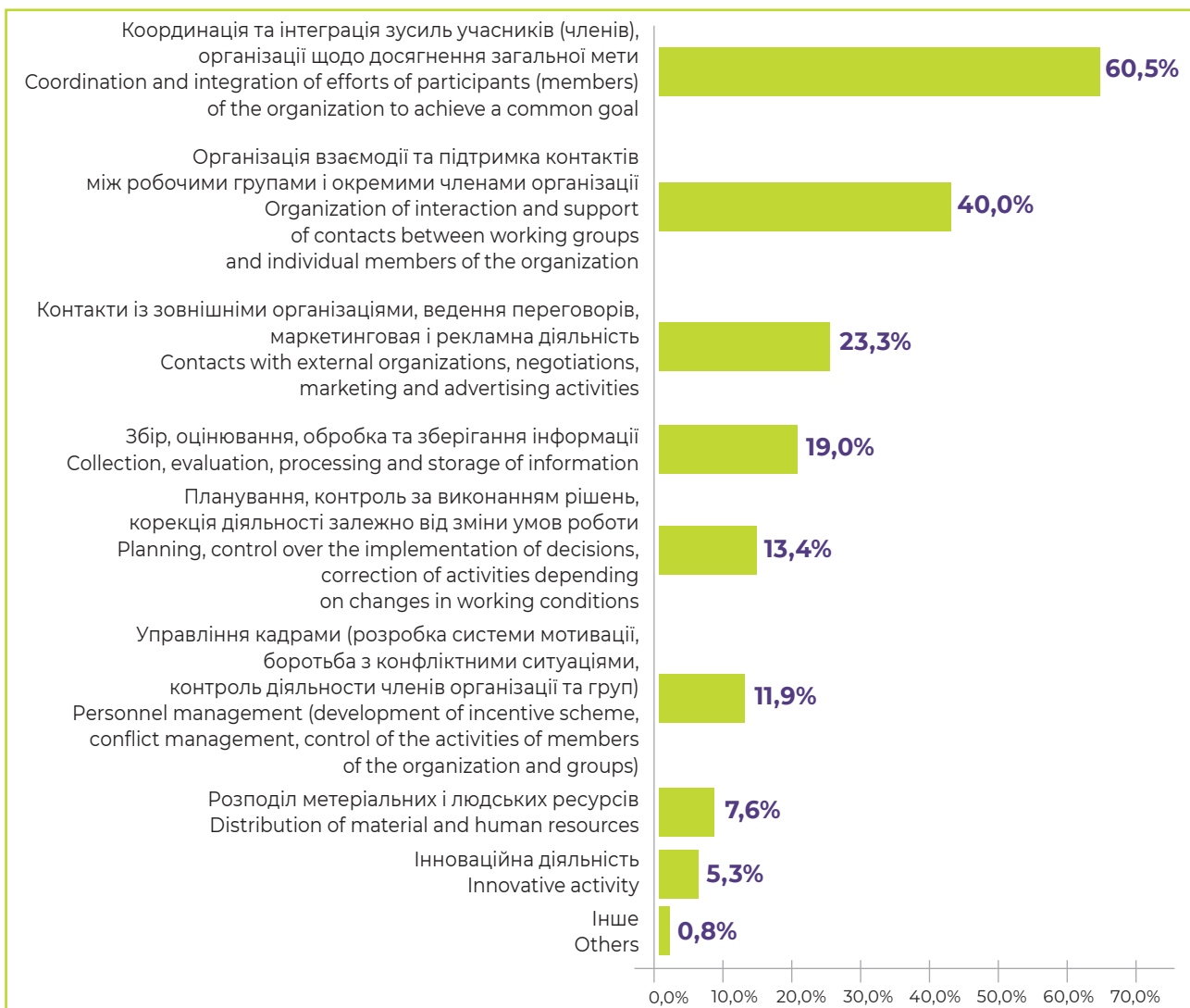
Цікавим є розподіл відповідей респондентів щодо виконання ними функцій в громадських організаціях. Респондентам, а більшість з опитаних становлять керівники організації (72,5%), було запропоновано на вибір відмітити в анкеті не більше трьох функцій, що виконуються безпосередньо ними. Так, 60,5% опитаних відзначають координацію та інтеграцію зусиль учасників або членів організації щодо досягнення загальної мети як одну зі своїх головних функцій в організації громадянського суспільства. 40% вказують на організацію взаємодії та підтримки контактів між робочими групами і окремими членами організації як одну з функцій. І 23,3% опитаних пов'язують себе і свою діяльність з виконанням функції контактів.

It is interesting to distribute the respondents' answers regarding their functions performed in public organizations. Respondents, and the most of surveyed are heads of organizations (72.5%), were asked to choose in the questionnaire no more

than three functions performed directly by them. Thus, 60.5% of respondents define the coordination and integration of efforts of participants or members of the organization to achieve a common goal as one of their main functions in civil society. 40% indicate the organization of interaction and support of contacts between working groups and individual members of the organization as one of the functions. And 23.3% of respondents associate themselves and their activities with the function of contacts.

Діаграма 12. Функції, що виконують члени організацій

Functions performed by members of organizations

Для аналізу внутрішньої структури організаційного розвитку не менш важливим є розподіл залученості до процесу прийняття рішення. За результатами опитування, завжди залучаються до процесу прийняття рішення керівник організації та колективний керівний орган – 76% та 51% відповідно.

Також третина опитаних організацій (33%) вказали, що до процесу управління та прийняття рішення залучені члени організації, що вказує на активну роботу цих організацій, безпосередньо, з цільовою аудиторією. Нижче наведено таблицю за розподілом показників щодо процесу прийняття рішення.

Таблиця 3. Залученість до процесу прийняття рішення

	Завжди	Іноді	Ніколи	У більшості випадків	Час від часу
Керівник організації	1140	90	75	120	75
	76%	6%	5%	8%	5%
Колективний керівний орган	765	120	105	315	195
	51%	8%	7%	21%	13%
Персонал	360	165	525	160	290
	24%	11%	35%	11%	19%
Члени організації	495	225	237	210	333
	33%	15%	16%	14%	22%
Волонтери	198	230	750	97	225
	13%	15%	50%	6%	15%

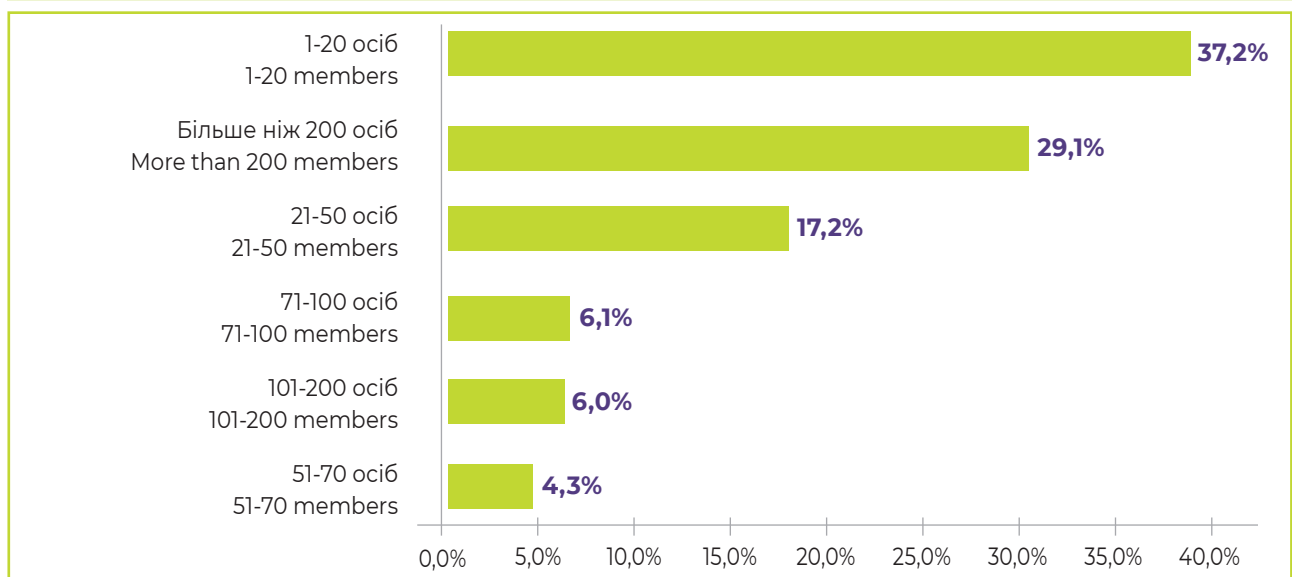
Членство в ОГС

Наступним критерієм рівня організаційного розвитку є членство в організації громадянського суспільства. Відповідно до законодавства членство в громадській організації не є обов'язковим і визначається внутрішніми процедурами організацій. Так, серед опитаних організацій більше третини організацій (37,2%) мають від 1 до 20 членів організації, 17,2% організацій – від 21 до 50 членів. Але поряд з низькою кількістю членів організації 29,1%, навпаки, вказали, що кількість членів ОГС становить більше ніж 200 осіб.

The next criterion for the level of organizational development is membership in a civil society organization. According to the legislation, membership in a public organization is not mandatory and is determined only by the internal procedures of the organizations. Thus, among the surveyed organizations, more than a third of organizations (37.2%) have from 1 to 20 members of the organization, 17.2% of organizations have from 21 to 50 members. But, along with the low number of members of organizations, 29.1%, on the contrary, indicated that the number of CSO members is more than 200 people.

Діаграма 13. Кількість членів в ОГС

Number of members in CSOs

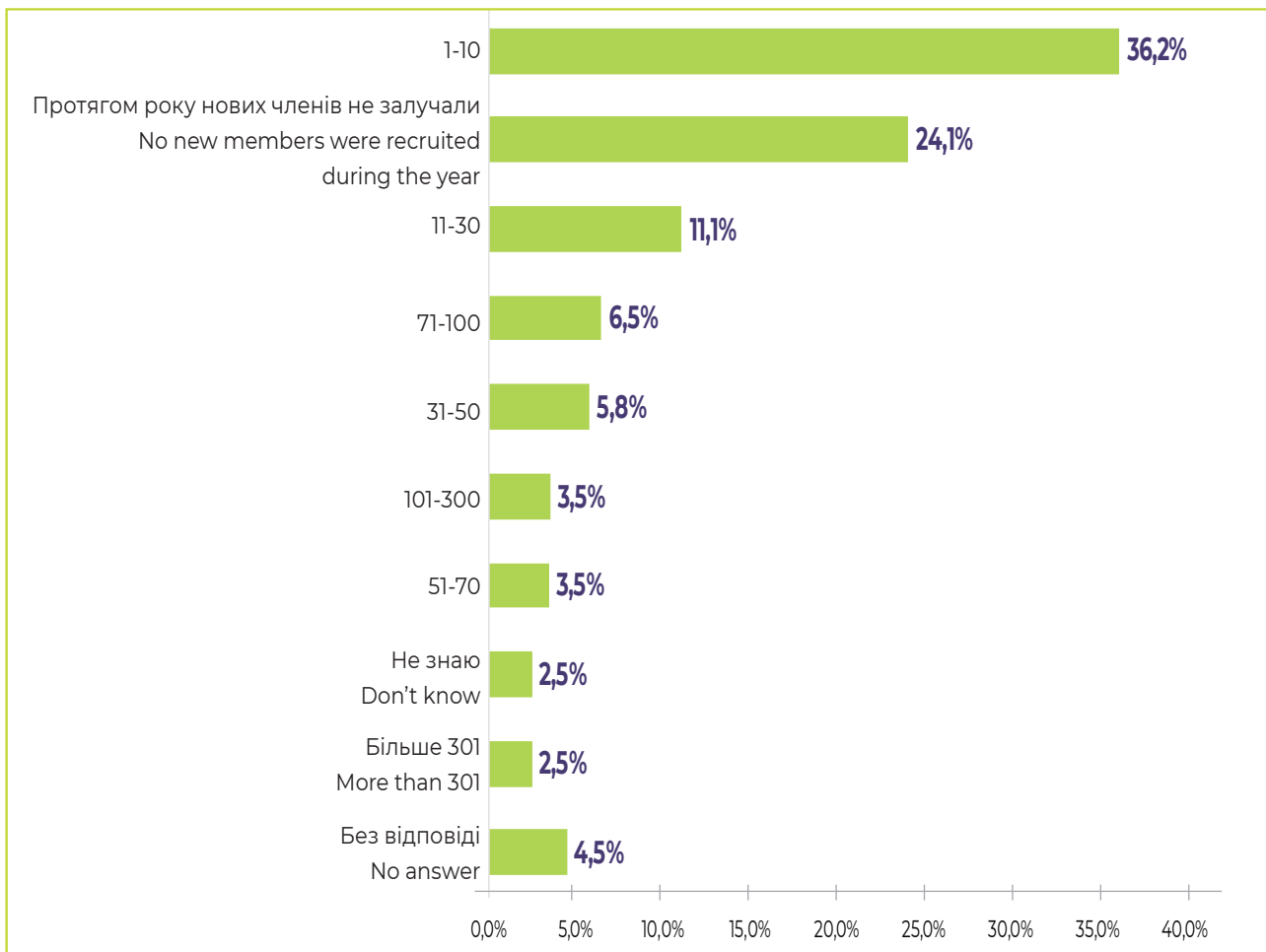

Важливим є питання динаміки кількості членів в організаціях громадянського суспільства. Більшість респондентів вказали під час опитування, що збільшення кількості членів організації є незначним. 36,2% вказали, що кількість нових членів організації збільшилась до 10 осіб, 11,1% опитаних вказали, що кількість нових членів становила від 11 до 30 осіб, і 24,1% громадських об'єднань, що брали участь у дослідженні, вказують, що кількість членів залишилась сталою.

An important issue is the dynamics of the number of members in civil society organizations. As you can see, the majority of respondents indicated during the survey that over the past year the number of members of the organization has slightly increased. 36.2% indicated that the number of new members of the organization increased to 10 people, 11.1% of respondents indicated that the number of new members ranged from 11 to 30 people, and 24.1% of public associations participating in the study indicate that the number of members remained unchanged.

Діаграма 14. Кількість нових членів в ОГС за 2020 рік

Number of new members in CSOs in 2020

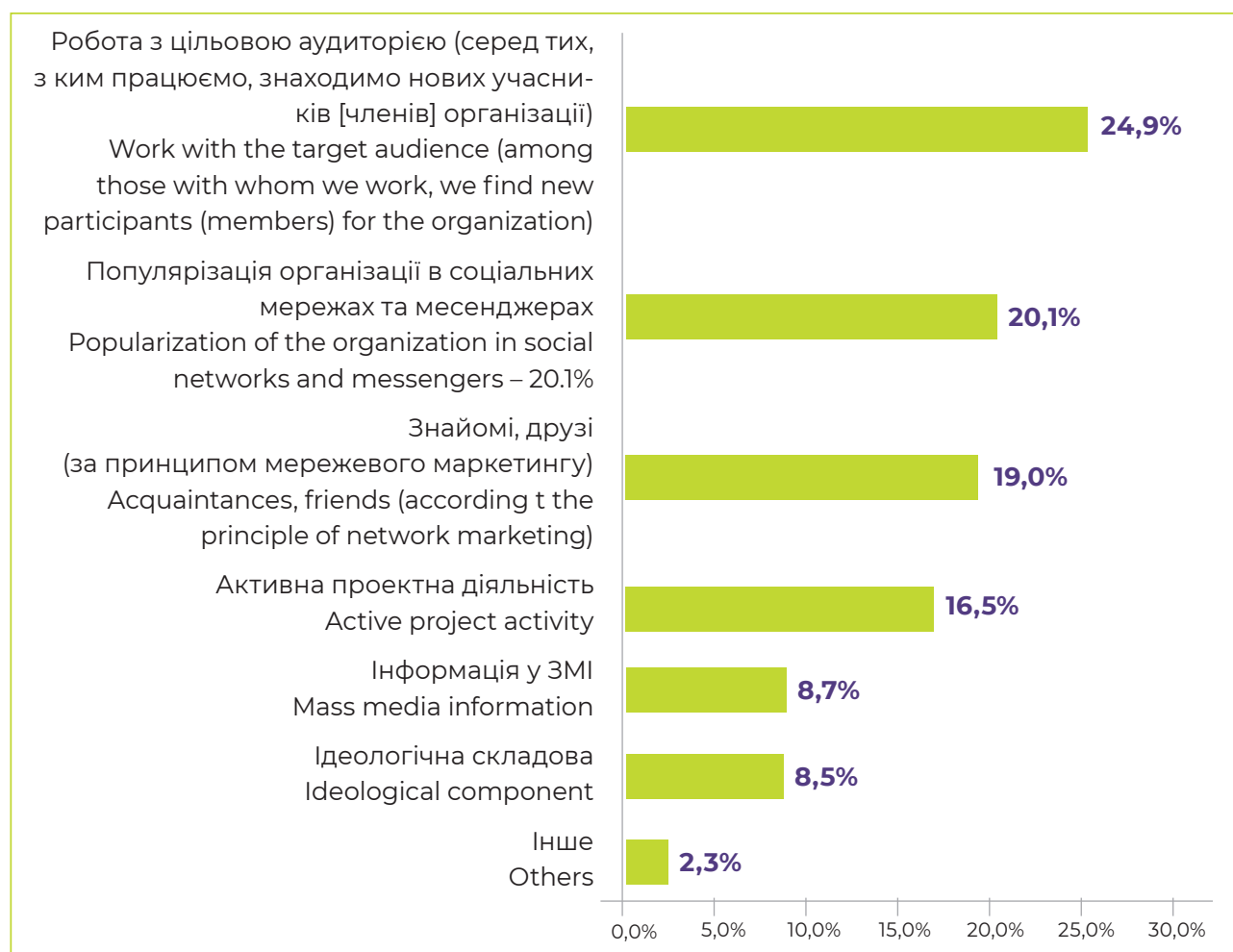

Порівнюючи результати дослідження з 2017 роком, відслідковується позитивна динаміка. У 2017 році 58% опитаних зазначило, що кількість членів в організаціях збільшилась, проте у 2020 році збільшення відмічали вже 69,1% опитаних.

Серед основних факторів щодо збільшення кількості членів організації респонденти вказали роботу з цільовою аудиторією (серед тих, з ким працюємо, знаходимо нових учасників (членів) для організації) – 24,9% (тобто майже третина організацій). 20,1% опитаних основним фактором збільшення кількості членів відзначають популяризацію організації в соціальних мережах і месенджерах, 19% опитаних ключовим фактором зазначають роботу зі знайомими та друзями (за принципом мережевого маркетингу). І лише 8,5% зазначають ідеологічну складову як чинник залучення нових членів до роботи в організації.

Among the key factors of increasing the number of the organization members, the respondents indicated work with the target audience as a key factor (among those with whom we work, we find new participants (members) for the organization) - 24.9% (i.e. almost a third of organizations). 20.1% respondents point to the popularization of the organization in social networks and instant messengers as the main factor in the increase in the number of members, 19% respondents point to work with friends and acquaintances (according to the principle of network marketing) as a key factor. And only 8.5% note the ideological component in attracting new members to work in the organization.

Діаграма 15. Шляхи залучення нових учасників до організації
Ways of attracting new members to the organization

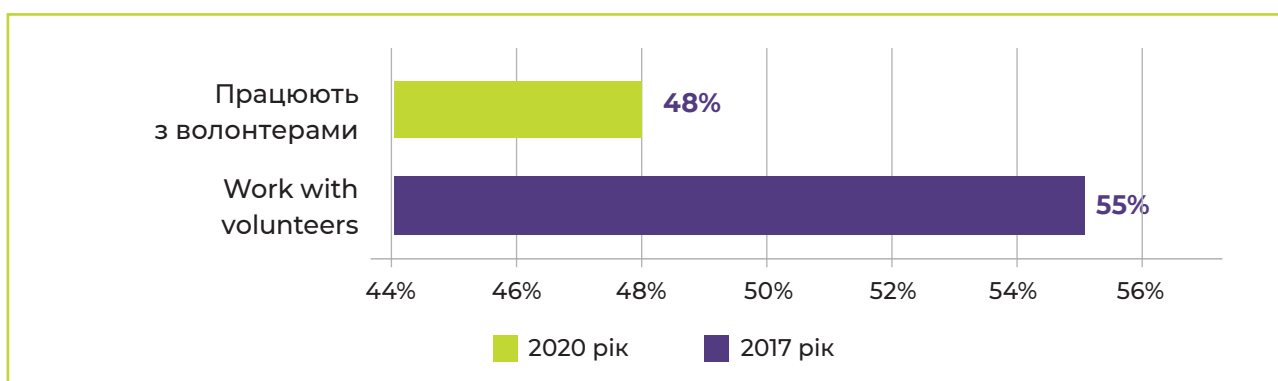
Робота з волонтерами

Окремий блок опитування організацій громадянського суспільства було присвячено діяльності останніх до залучення та співпраці з волонтерами. За результатами дослідження 48% організацій долучають волонтерів до своєї діяльності. З них 36,8% залучають до роботи організації від 1 до 10 волонтерів, а 18,9% організацій – від 11 до 30 волонтерів.

За результатами дослідження 2017 року з волонтерами працювали 55% опитаних організацій міста Києва. У середньому в одній ОГС працює 16 волонтерів, що корелюється з загальноукраїнськими даними. Така велика середня кількість спричинена тим, що деякі організації мають велику кількість волонтерів, і це, у свою чергу, впливає на середній показник по всіх організаціях.

According to a 2017 survey, 55% of surveyed organizations in Kyiv work with volunteers. On average, there are 16 volunteers working in one CSO, which correlates with all-Ukrainian data. Such a large average number is due to the fact that some organizations have a large number of volunteers, and this, in turn, affects the average for all organizations.

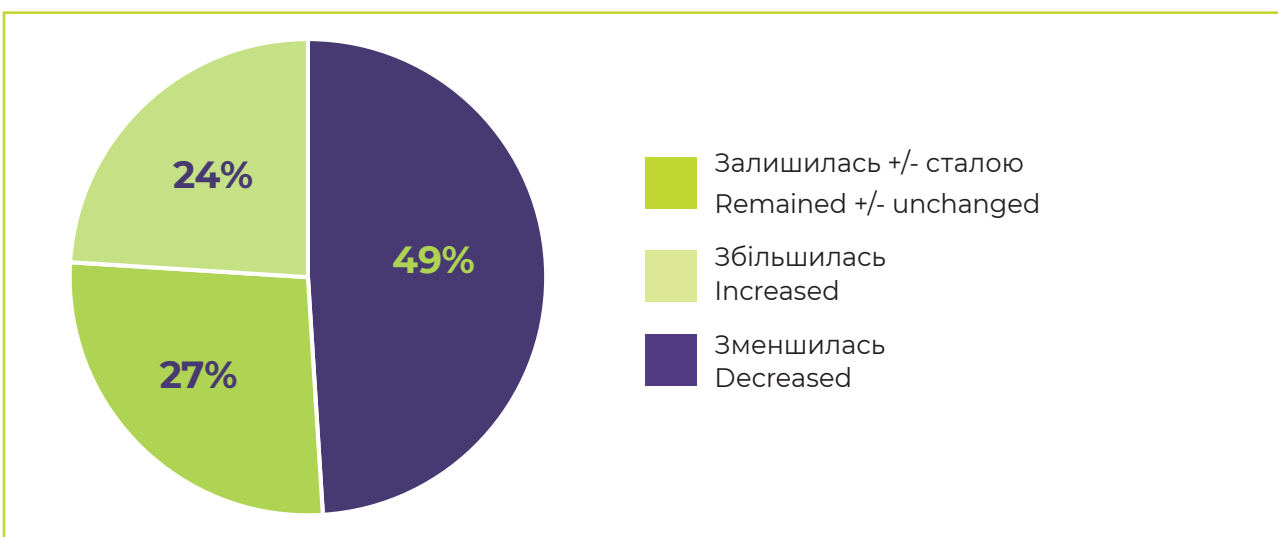
Діаграма 16. Порівняльний аналіз роботи з волонтерами в ОГС
Comparative analysis of work with volunteers in CSOs

Щодо динаміки роботи волонтерів в організаціях громадянського суспільства, то 49% організацій вказали, що ця динаміка залишилась сталою; 27% вказали, що кількість волонтерів збільшилась; 24% – кількість волонтерів зменшилась.

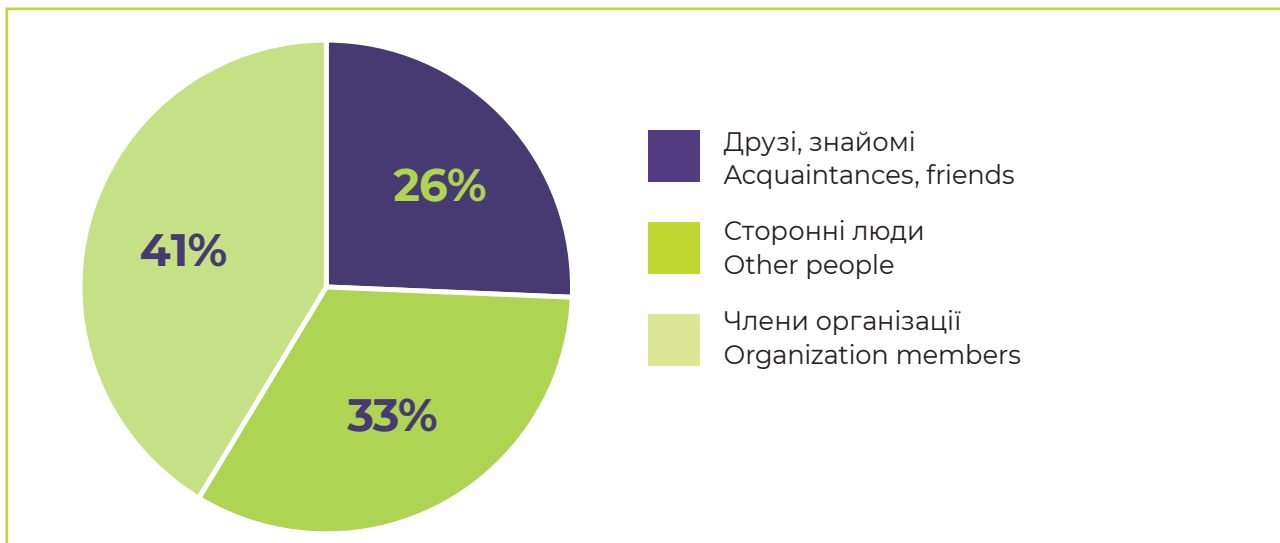
According to the dynamics of the work of volunteers in civil society organizations, according to the results of the 2020 survey, 49% organizations indicated that dynamics remained unchanged. 27% indicated that the number of volunteers has increased 24% - the number of volunteers has decreased

Діаграма 17. Динаміка кількості волонтерів протягом останнього року
Dynamics of the number of volunteers over the last year

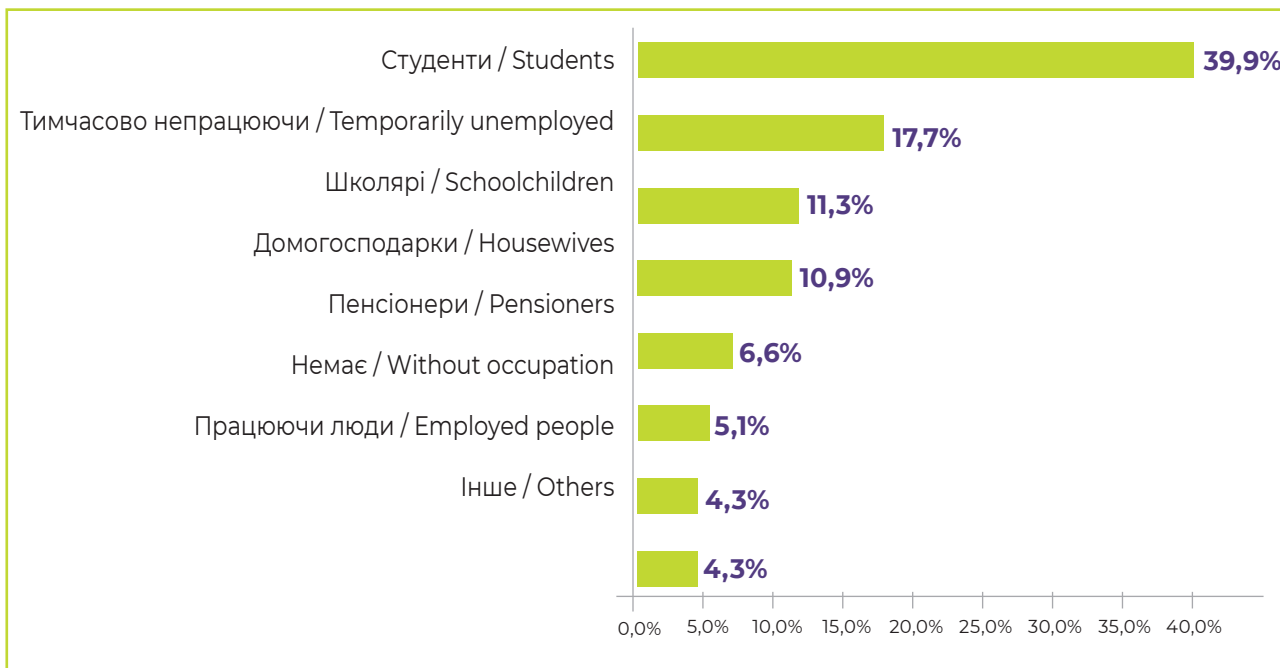
Діаграма 18. Хто є волонтером Вашої організації

Who is your organization's volunteer

Діаграма 19. Портрет волонтерів Вашої організації

Portrait of your organization's volunteers

Фінансова складова ОГС

Проблемним питанням для організацій громадянського суспільства залишається відсутність стабільного залучення фінансових і матеріальних ресурсів.

Як можемо побачити з Таблиці 4, позиція, що керівник організації займається фінансами завжди, має рейтинг 55%, ніколи – 15%. Колективний орган завжди займається фінансами – обрало лише 29% опитаних. Менш ніж п'ята частина членів організації (19%) обрало позицію, що завжди займаються залученням фінансування. Персонал (8%), волонтери (5%), клієнти (3%) та інші (2%) практично не займаються фінансовими питаннями організації громадянського суспільства.

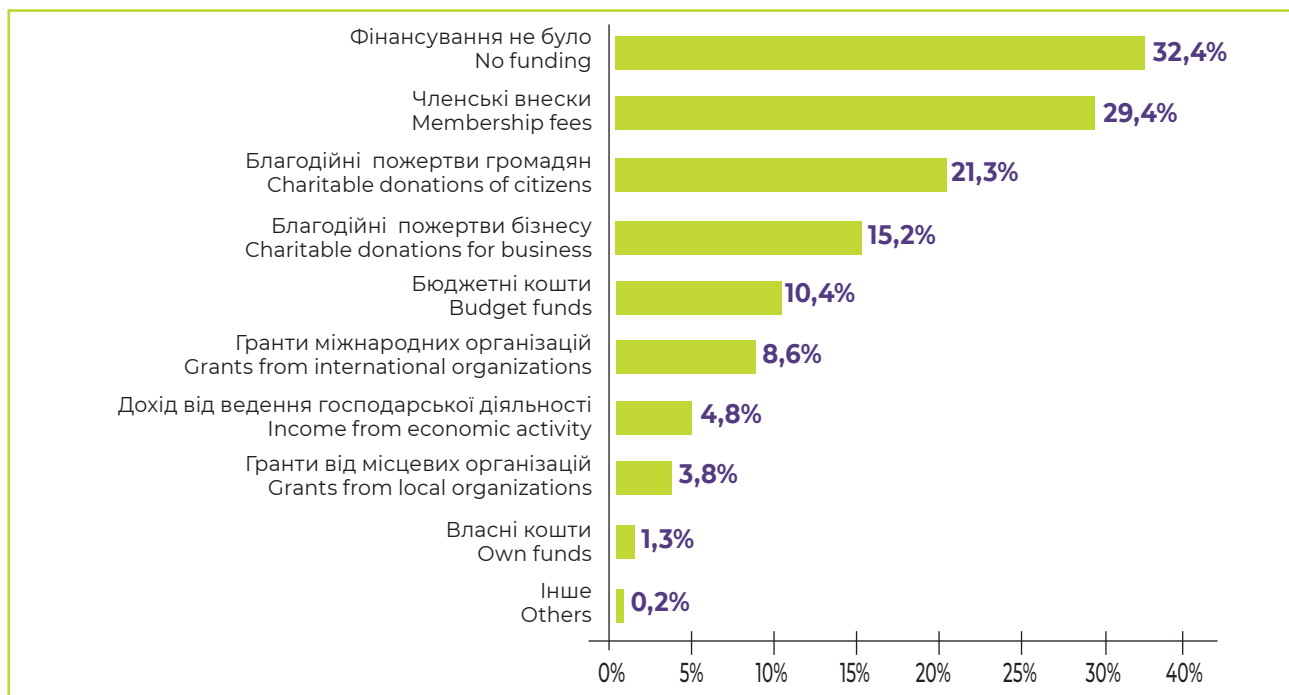
Таблиця 4. Хто залучає фінансування до організації

Керівник організації	Завжди	Іноді	Не знаю	Ніколи	У більшості
	830	95	176	221	178
	55%	6%	12%	15%	12%
Колективний керівний орган	Завжди	Іноді	Не знаю	Ніколи	У більшості
	435	123	274	462	206
	29%	8%	18%	31%	14%
Члени організації	Завжди	Іноді	Не знаю	Ніколи	У більшості
	286	306	228	256	118
	19%	20%	15%	37%	8%
Персонал	Завжди	Іноді	Не знаю	Ніколи	У більшості
	124	160	279	886	51
	8%	11%	19%	66%	3%
Волонтери	Завжди	Іноді	Не знаю	Ніколи	У більшості
	75	114	278	985	48
	5%	8%	19%	66%	2%
Клієнти	Завжди	Іноді	Не знаю	Ніколи	У більшості
	51	150	285	987	27
	3%	10%	19%	66%	2%
Інші	Завжди	Іноді	Не знаю	Ніколи	У більшості
	30	75	495	870	30
	2%	5%	33%	58%	2%
Ніхто не займається	Завжди	Іноді	Не знаю	Ніколи	У більшості
	81	30	555	789	45
	5%	2%	37%	53%	3%

Відповідно до отриманих даних, основними джерелами фінансування ОГС були членські внески (29,4%), благодійні пожертви громадян (21,3%), благодійні пожертви бізнесу (15,2%) та бюджетні кошти (10,4%). Інші варіанти відповідей не є значущими, оскільки навіть не мали 10%. Найважливішим показником, на жаль, є те, що 32,4% ОГС взагалі не мали фінансування.

According to the obtained data, the main sources of funding for CSOs were membership fees (29.4%), charitable donations of citizens (21.3%), charitable donations of business (15.2%) and budget funds (10.4%). Other answer options are not significant, as they did not even have 10%. The most important indicator, unfortunately, is that 32.4% of CSOs did not have funding at all.

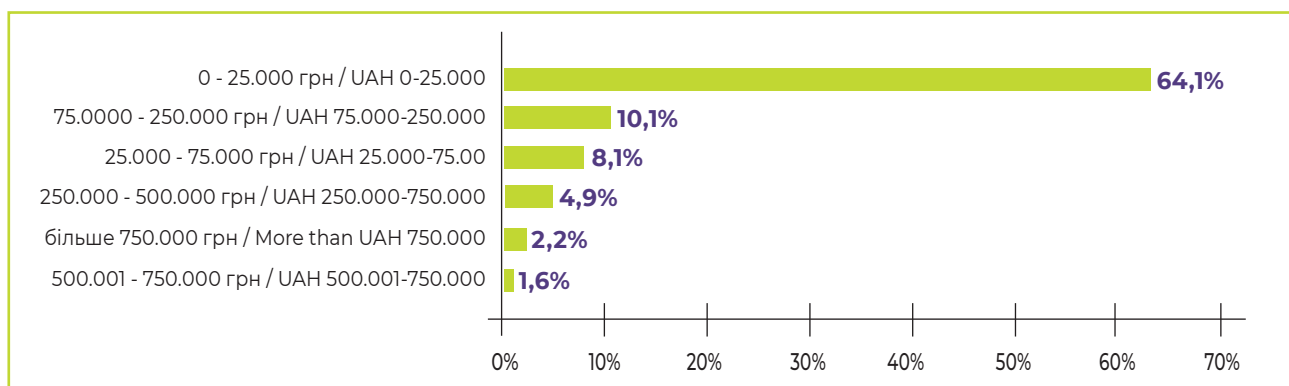
Діаграма 20. Джерела фінансування Вашої організації
Sources of funding for your organization

Цікавим є розподіл відповідей на запитання щодо розміру бюджету ОГС. 64,1% зазначили, що розмір їх бюджету не перевищував 25 тисяч гривень. Від 25 до 75 тисяч гривень – розмір бюджету 8,1% ОГС. Діапазон 75 тисяч - 250 тисяч обрало 10,1% опитаних. Фінансування розміром більше 250 тисяч мають лише 8,7% організацій.

The distribution of answers to questions about the size of the CSO budget is interesting. 64.1% stated that their budget did not exceed UAH 25,000. The size of the budget of 8.1% of CSOs is UAH 25000-75000. The range of UAH 75,000-250,000 was chosen by 10.1% of respondents. Only 8.7% of organizations have funding of more than 250,000.

Діаграма 21. Бюджет організації в 2019 році
The budget of the organization in 2019

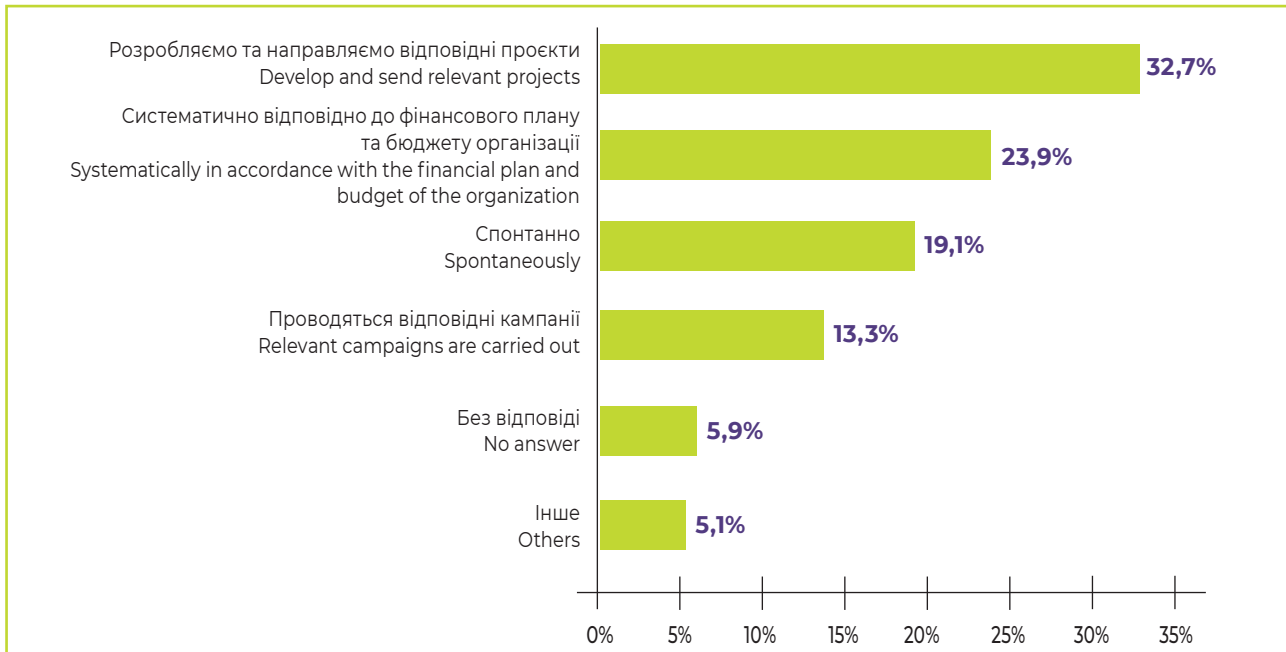

Важливим аспектом функціонування ОГС є процес залучення фінансування. 32,7% організацій розробляють та направляють відповідні проекти, 23,9% зазначили, що процес залучення фінансів відбувається відповідно до фінансового плану та бюджету організації. 19,1% організацій займаються цим питанням спонтанно.

An important aspect of the functioning of CSOs is the process of attracting funding. 32.7% organizations develop and send relevant projects, 23.9% said that the process of raising funds is in accordance with the financial plan and budget of the organization. 19.1% organizations deal with this issue spontaneously.

Діаграма 22. Шляхи залучення фінансування у Вашій організації

Ways to attract funding in your organization

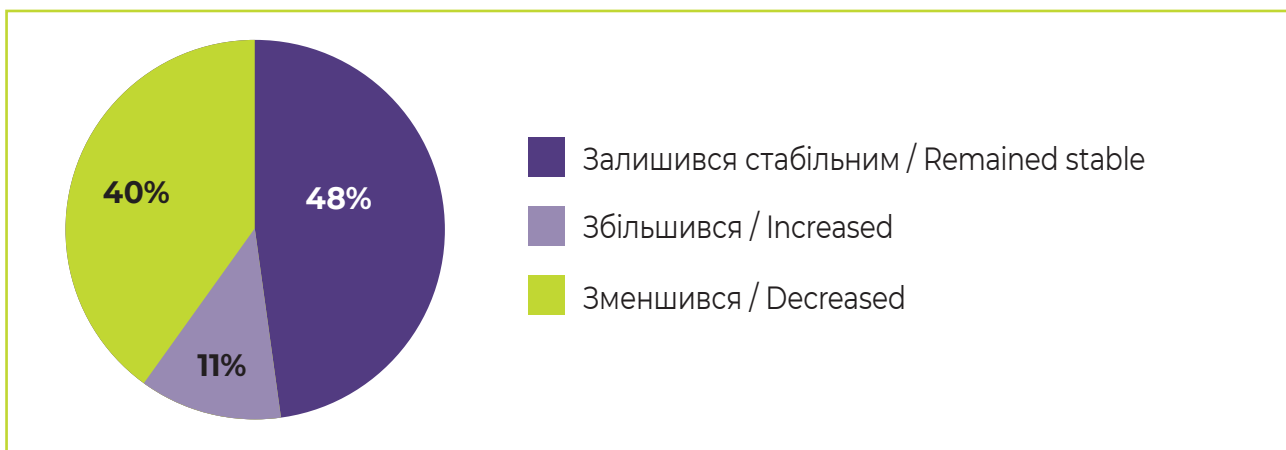

Щодо змін фінансового стану ОГС, необхідно зазначити, що майже у половині організацій (48%) він залишився стабільним. Проте 40% відповіли, що протягом останнього року їх фінансовий стан отримав негативну динаміку. І лише 11% організацій вказали на збільшення рівня фінансового забезпечення.

With regard to changes in the financial situation of CSOs, it should be noted that almost half of the organizations (48%) remained stable. However, 40% said that their financial situation had decreased over the last year. And only 11% of organizations indicated an increase in the level of financial security.

Діаграма 23. Динаміка фінансового стану за останній рік

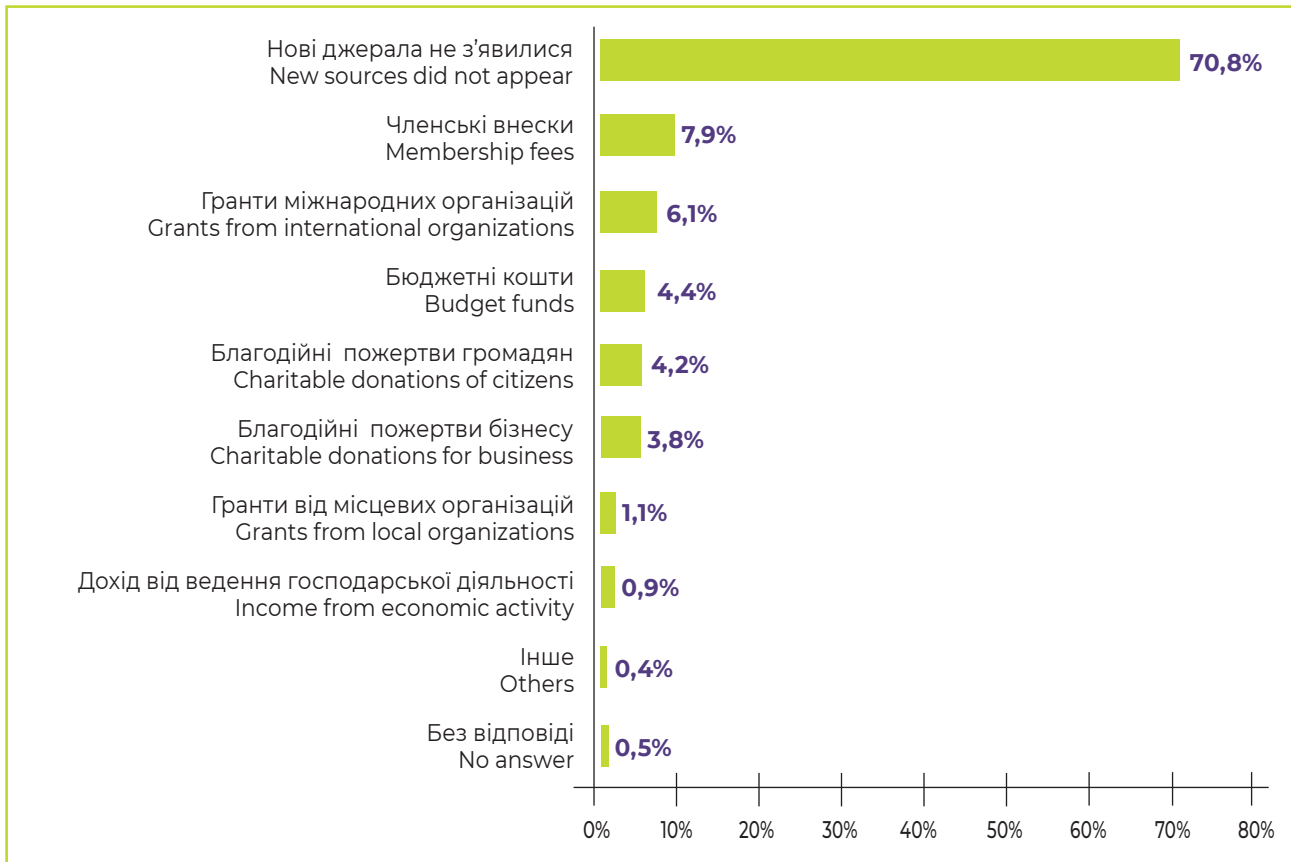
Dynamics of financial situation for the last year

На жаль, у 2020 році, у порівнянні з 2017 роком, нових джерел фінансування не з'явилося у 70,8% організацій. Членські внески як нові джерела обрало 7,9% ОГС. Гранти від міжнародних організацій як нове джерело фінансування були для 6,1% організацій.

Unfortunately, in 2020, compared to the previous year, 70.8% of organizations did not have new sources of funding. 7.9% of CSOs chose membership fees as new sources. Grants from international organizations became a new source of funding for 6.1% of organizations.

Діаграма 24. Нові джерела фінансування
New sources of funding

Співпраця з державними структурами

Співпраця ОГС з державними структурами та органами місцевого самоврядування є важливим чинником, який відображається на спроможності ОГС представляти та захищати інтереси цільових груп, впливати на формування демократичного суспільства. Для багатьох ОГС продуктивна співпраця з місцевою владою є можливістю отримати фінансування з місцевого бюджету для надання соціальних послуг, залучити представників державних структур до діяльності організації та зацікавити їх в успіхах організації через особисту участь у діяльності ОГС. Тому ефективно впливати на публічну політику і досягати стабільної життєздатності на місцевому рівні ОГС можуть лише за умови залучення місцевої влади до діяльності та вирішення питань третього сектору.

З метою визначення видів і форм співпраці ОГС з Київською міською радою та Київською міською державною адміністрацією респондентам було запропоноване коло питань.

Відповідно до Діаграми 25, більшість організацій (в 2017 і в 2020 роках), на жаль, не відзначають співпрацю з місцевою владою. Серед напрямів найбільш рейтинговим є кампанія громадянського представництва (16% у 2020 році порівняно з 10% у 2017 році). Наступний напрям – надання послуг (11,1% у 2020 році порівняно з 14% у 2017 році). Взаємодіяли з владою з метою розробки нормативно-правових актів у 2020 році – 10%, у 2017 році – 8%.

Analyzing the following diagram, we can see that most organizations (in 2017 and in 2020), unfortunately, do not know the essence of cooperation with local authorities. Among the most rated areas is the public representation campaign (16% in 2020 compared to 10% in 2017). The next direction is the provision of services (11.1% in 2020 compared to 14% in 2017). Interacted with the authorities to develop regulations in 2020 - 10%, in 2017 - 8%

Діаграма 25. Динаміка основних напрямів співпраці Вашої організації з Київською міською радою та Київською міською державною адміністрацією

Dynamics of the main directions of cooperation of your organization with the Kyiv City Council and the Kyiv City State Administration

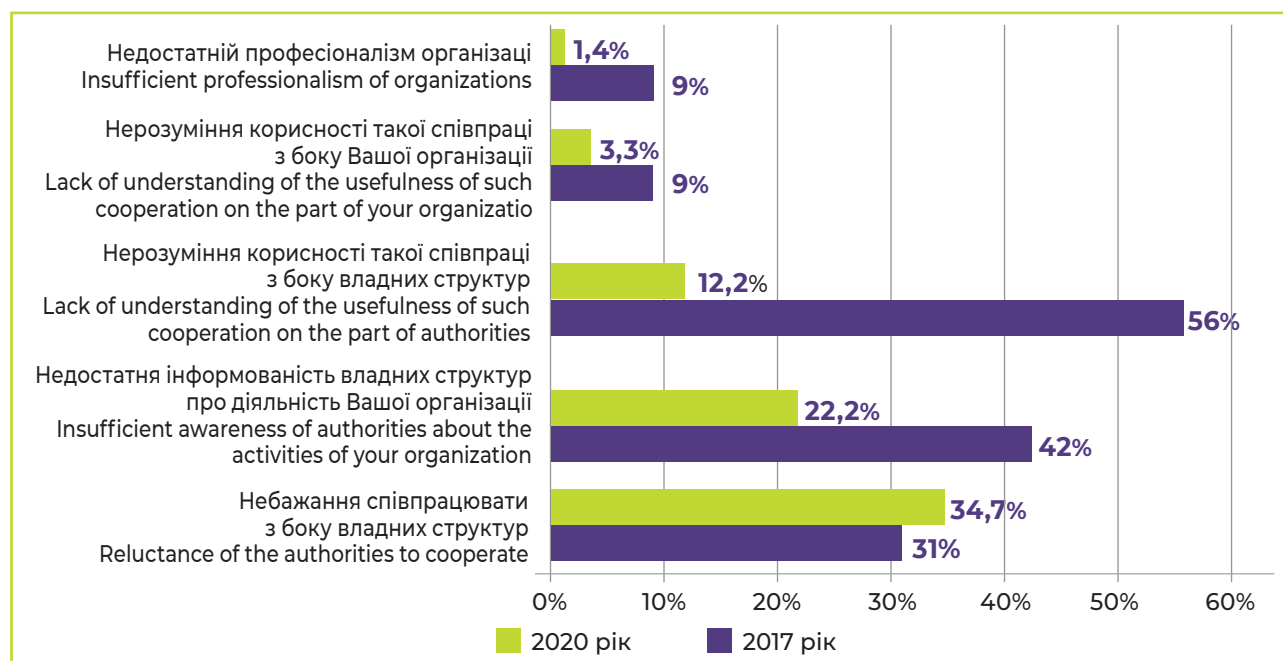

Представники ОГС визначили також причини недостатньої співпраці між ОГС та органами місцевого самоврядування. Нижче наводимо порівняльну діаграму основних причин. У 2017 році основними причинами були: нерозуміння корисності такої співпраці з боку владних структур (56%), недостатня інформованість владних структур про діяльність організації (42%) та небажання співпрацювати з боку владних структур (31%). У 2020 році можна відмітити певні позитивні зміни, однак така причина, як небажання співпрацювати з боку владних структур, навіть трохи збільшилась – 34,7%.

CSO representatives also identified the reasons for the lack of cooperation between CSOs and local governments. Below is a comparative diagram of the main reasons. In 2017, the main reasons were the lack of understanding of the usefulness of such cooperation on the part of government agencies (56%), insufficient awareness of government agencies about the activities of your organization (42%) and unwillingness to cooperate with government agencies (31%). In 2020, some positive changes can be noted, but the reason for the reluctance of the authorities to cooperate has even increased slightly - 34.7%.

Діаграма 26. Причини недостатньої співпраці Вашої організації з Київською міською радою та Київською міською державною адміністрацією

Reasons for insufficient cooperation of your organization with Kyiv City Council and Kyiv City State Administration

Співпраця з іншими ОГС

Обізнаність з діяльністю інших ОГС – це перший крок до налагодження співпраці. Респондентам ставилося питання щодо рівня їх обізнаності з діяльністю ОГС, які вирішують такі самі або подібні питання на міжнародному, національному, регіональному чи місцевому рівнях. Достатньо обізнані з діяльністю на міжнародному рівні є 39% опитаних ОГС. Якщо мова йде про національний, регіональний або місцевий рівень, то відсоток ОГС, обізнаних з діяльністю інших організацій, зростає. Наприклад, про діяльність ОГС на національному рівні обізнані 54% респондентів, 56% опитаних заявили, що представники їх ОГС досить обізнані з подібними організаціями на місцевому і 53% – на регіональному рівні.

Як бачимо з Таблиці 5, обізнаність діяльністю інших ОГС у порівнянні з 2017 роком майже не змінилася практично на всіх рівнях. Негативним є втрата ступеня обізнаності на місцевому рівні.

Таблиця 5. В якій мірі Ви обізнані з діяльністю інших організацій

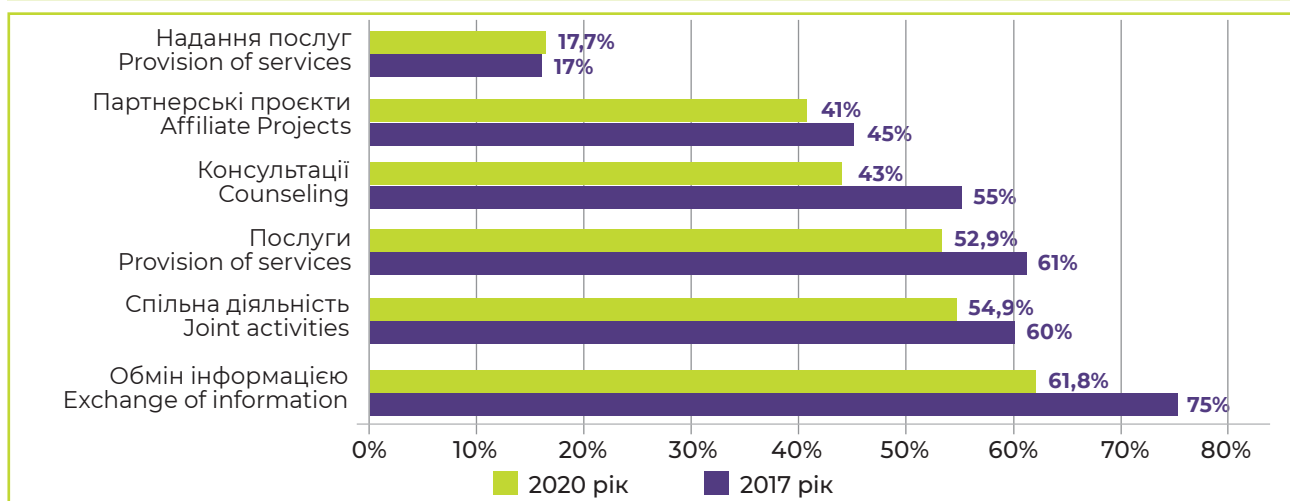
Рівень	Досить обізнані	
	2017 рік	2020 рік
Міжнародний	44	39
Національний	58	54
Регіональний	52	53
Місцевий	83	56

Діаграма 27 відображає види співпраці між організаціями (респондентам надавалась можливість обирати декілька відповідей). Відповіді свідчать, що значний відсоток опитаних (61,8%) залучено до обміну інформацією з іншими ОГС. Зустрічі проводять 52,9% респондентів, до спільної діяльності з ОГС долучені 54,9% респондентів. У той же час практика співпраці через надання послуг є менш поширеною (17,7%). Партнерські проекти та консультації мають рейтинги 41% та 43%. У порівнянні з даними за 2017 рік особливих змін не відбулось. Але практично всі шляхи взаємодії з іншими ОГС втратили популярність.

The following diagram shows the types of cooperation between organizations (respondents were given the opportunity to choose several answers). The answers indicate that a significant percentage of respondents (61.8%) are involved in the exchange of information with other CSOs. Meetings are held by 52.9% of respondents, 54.9% of respondents are involved in joint activities with CSOs. At the same time, the practice of cooperation through the provision of services is less common (17.7%). Partner projects and consultations are as follows ratings (41% and 43%). It should be noted that in comparison with the data for 2017 there were no significant changes. But almost all ways of interaction with other CSOs have lost a bit of popularity

Діаграма 27. Шляхи співпраці з іншими ОГС

Ways of cooperation with other CSOs

Співпраця з громадськістю

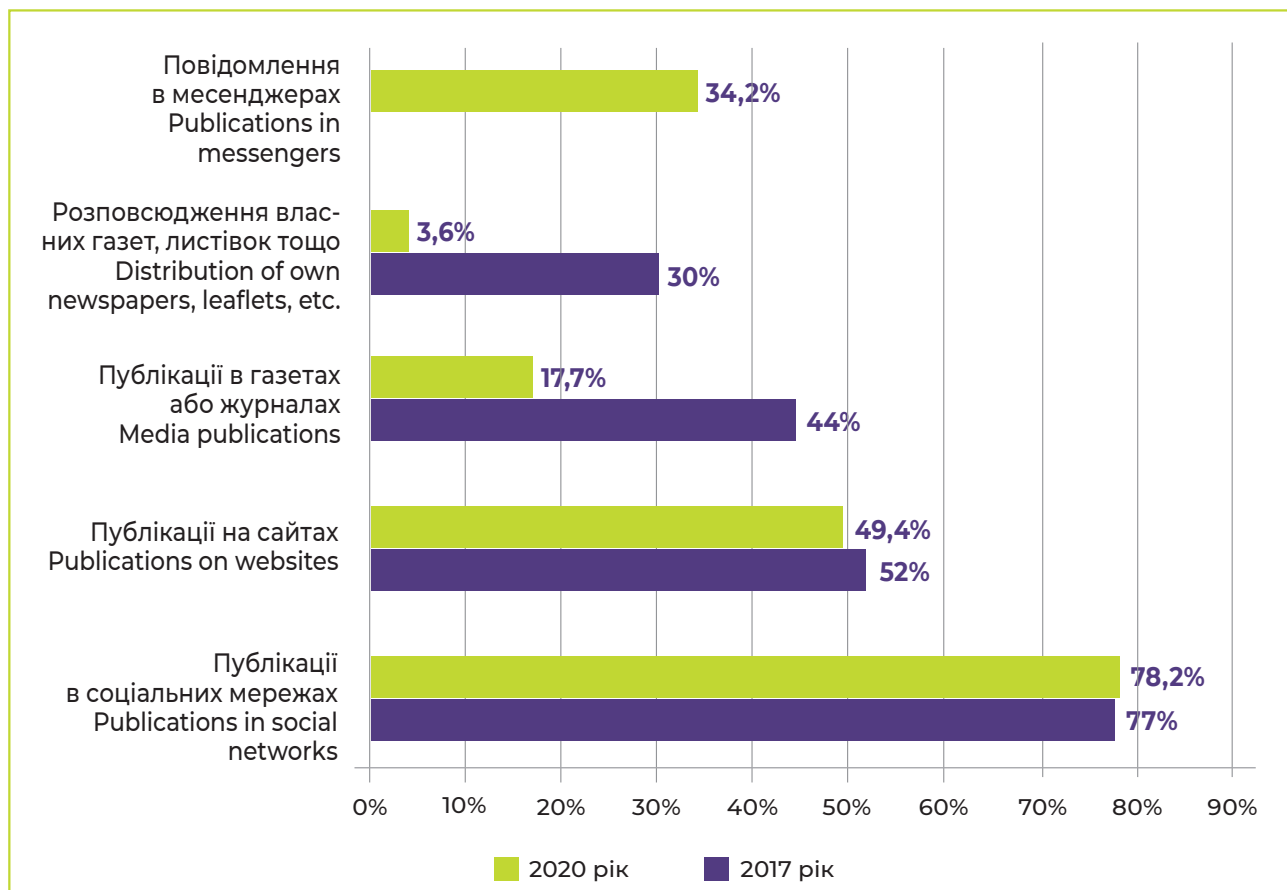
ОГС потребують стабільної та довготривалої співпраці з громадськістю для захоплення громадянської активності та участі громадян у діяльності організацій. Підтримка діяльності ОГС громадськістю необхідна і для успішної діяльності щодо захисту інтересів та їх лобіювання. Діаграма 28 демонструє, як ОГС зазвичай поширюють інформацію про себе та власну діяльність.

Найпопулярнішим способом поширення інформації про діяльність ОГС є соціальні мережі, про що заявили 78,2% респондентів. Через власну веб-сторінку поширюють інформацію 49,4% організацій. Значно втратили у популярності публікації у ЗМІ (17,7% у 2020 році проти 44% у 2017 році) та поширення власних газет, листівок тощо (3,6% у 2020 році проти 30% у 2017 році). Проте у 2020 році ОГС активно використовують такий канал поширення інформації як повідомлення у месенджерах (34,2%). Раніше він взагалі не використовувався.

The most popular way to disseminate information about CSO activities is social networks, as stated by 78.2% of respondents. 49.4% of organizations disseminate information through their own website. Media publications significantly lost in popularity (17.7% in 2020 against 44% in 2017) and the distribution of their own newspapers, leaflets, etc. (3.6% in 2020 against 30% in 2017). However, in 2020, CSOs are actively using such a channel for disseminating information as publications in messengers (34.2%). Previously, it was not used at all.

Діаграма 28. Способи поширення інформації про ОГС

Ways of disseminating information about CSOs

Таблиця 6. Розподіл відповідей на запитання «Якщо ви маєте сторінки в соціальних мережах, месенджерах, YouTube каналах, вкажіть, будь ласка, загальну кількість учасників (підписників)»

	1-2 тис.	3-5 тис.	6-10 тис.	до 1 тис.	> 10 тис.	Організація не представлена в соціальних медіа
FaceBook	114	102	30	334	45	875
	8%	7%	2%	22%	3%	58%
Telegram	15	14	12	196	4	1259
	1%	1%	1%	13%	0%	84%
Viber	45	15	8		13	1149
	3%	1%	1%	18%	1%	77%
YouTube	9	11	6	165	13	1296
	1%	1%	0%	11%	1%	86%
Instagram	20	4	3	103	3	1367
	1%	0%	0%	7%	0%	91%
Twitter	4	1	3	75	4	1413
	0%	0%	0%	5%	0%	94%
TikTok	2	2	2	36	1	1457
	0%	0%	0%	2%	0%	97%

Основні проблеми ОГС

У сучасних умовах, що пов'язані з пандемією COVID-19, організації намагаються не припиняти своєї діяльності. Вони вдалися до певних заходів: адаптували свою діяльність до сьогодення (захисні маски, антисептики тощо) – 38%; проводять заходи он-лайн – 26%. Скасували всі плани проведення масових заходів та тимчасово припинили діяльність – 18% та 11% відповідно.

In today's COVID-19 pandemic, organizations are trying to stay afloat. They resorted to certain measures: adapted their activity to date (protective masks, antiseptics, etc.) - 38%; conduct events online - 26%. Canceled all plans for mass events and suspended operations -18% and 11%, respectively.

Діаграма 29. Вплив COVID-19 на діяльність Вашої ОГС

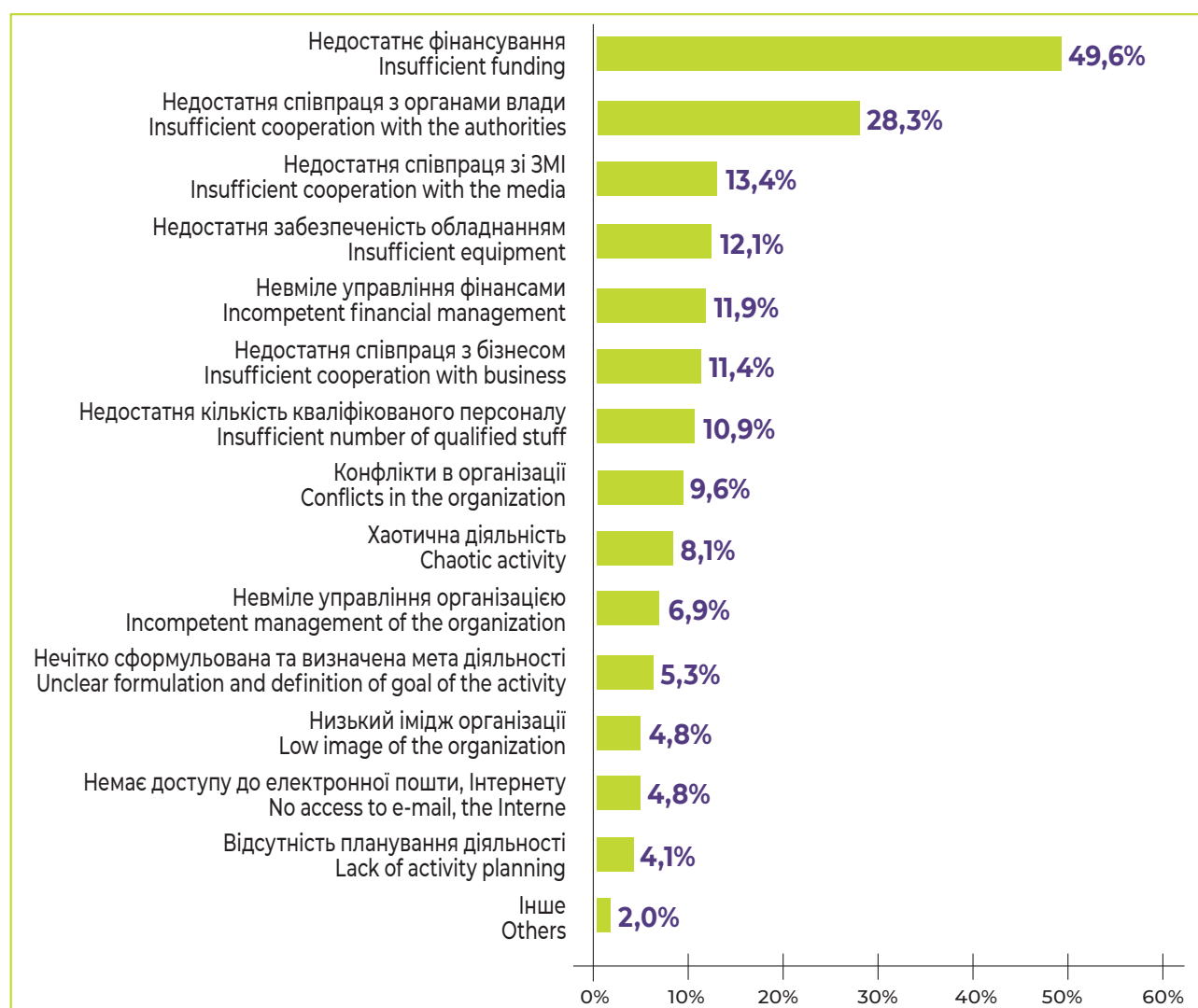
Impact of COVID-19 on the activities of your CSO

Основними внутрішніми проблемами більшість організацій вважають недостатнє фінансування (49,6%) та недостатню співпрацю з органами влади (28,3%). Також у переліку проблем присутні недостатня співпраця зі ЗМІ (13,4%), недостатнє забезпечення обладнанням (12,1%), невміле управління фінансами (11,9%), недостатня співпраця з бізнесом (11,4%), недостатня кількість кваліфікованого персоналу (10,9%). Інші проблеми не досягли у рейтингу навіть 10%.

The main internal problems of most organizations are insufficient funding (49.6%) and insufficient cooperation with the authorities (28.3%). Also in the list of problems there is insufficient cooperation with the media (13.4%), insufficient equipment (12.1%), incompetent financial management (11.9%), insufficient cooperation with business (11.4%), insufficient number of qualified staff (10.9%). Other problems did not reach even 10% in the rating.

Діаграма 30. Внутрішні проблеми ОГС
Internal problems of CSOs

Середніх зовнішніх проблем майже всі організації обрали низьку зацікавленість діяльністю організаціями в цілому з боку органів влади (94,1%). Наступною у рейтингу була проблема недосконалого податкового законодавства (65,3%). Третьою у рейтингу йде низька зацікавленість діяльністю організаціями в цілому з боку ЗМІ (59,3%). Повний перелік зовнішніх проблем ОГС представлений у Діаграмі 31.

Among the proposed list of external problems, almost all organizations chose low interest in the activities of organizations as a whole by the authorities (94.1%). Next in the ranking was the problem of insufficient tax legislation (65.3%). Third in the ranking is the low interest of organizations in general from the media (59.3%). A complete list of external CSO problems is presented in the following diagram.

Діаграма 31. Зовнішні проблеми ОГС

External problems of CSOs

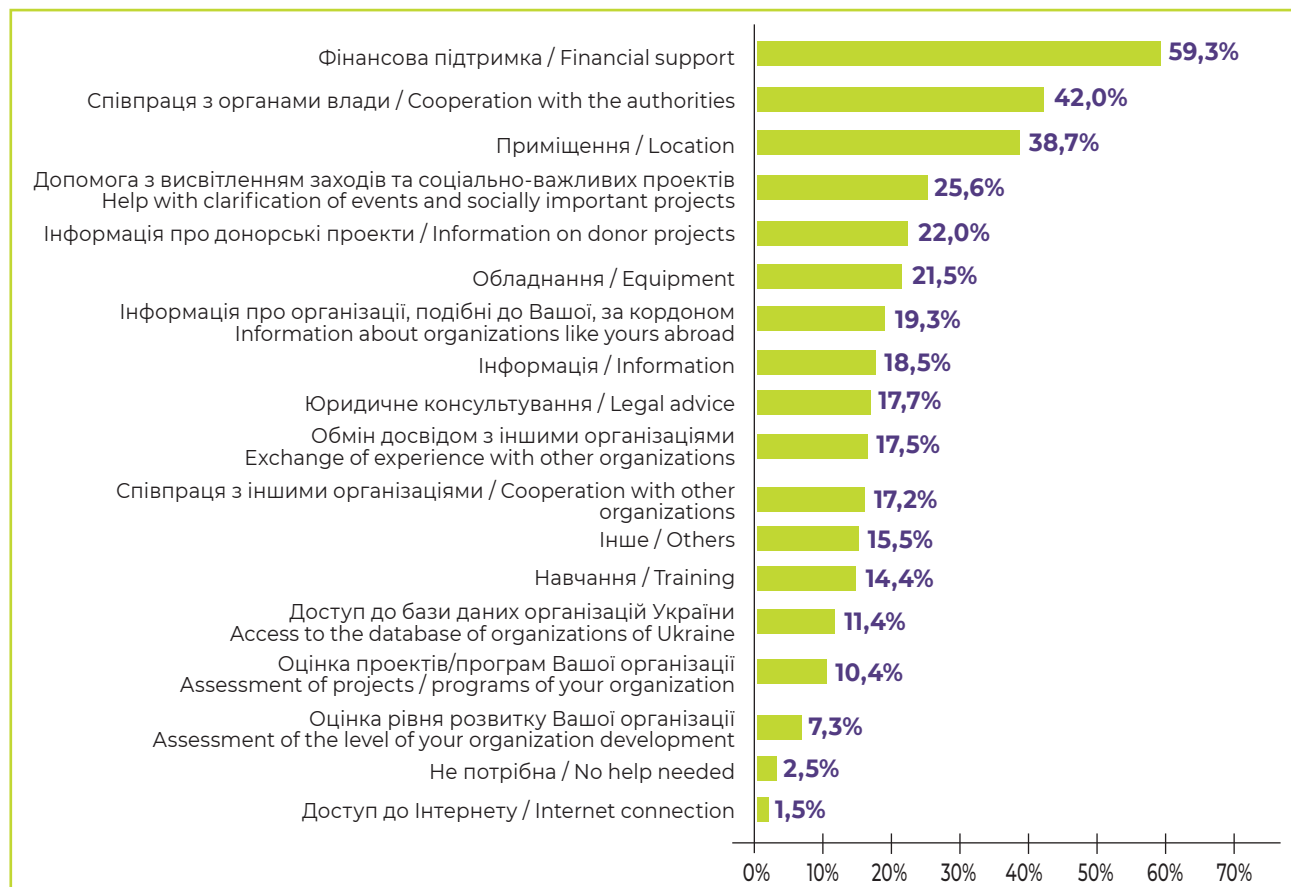

Також організаціям була надана можливість обрати види необхідної їм допомоги. Першою у рейтингу йде фінансова підтримка (59,3%). Далі організації зазначили співпрацю з органами влади (42,0%). Третьою за значущістю є необхідність у приміщенні (38,7%). Інші варіанти необхідної допомоги можна побачити у Діаграмі 32.

Organizations were also given the opportunity to choose the types of assistance they needed. The first in the ranking is financial support (59.3%). Further, the organizations noted cooperation with the authorities (42.0%). The third most important is the location (38.7%). Other options for the help you need can be seen in the diagram.

Діаграма 32. Необхідна допомога Вашій ОГС

Your CSOs need help

Враховуючи потреби ОГС, організаціям була надана можливість обрати тренінги, які були б корисні для них. Найбільш необхідною проблематикою є громадсько-ділові відносини організації з урядовими, бізнесовими структурами та зі ЗМІ (30,9%). Далі йде написання тренінгу (22,8%). Заключною у трійці лідерів є фінансовий менеджмент (21,5%). Повний перелік тем тренінгів та їх рейтинг представлений у Таблиці 7.

Таблиця 7. Корисні тренінги для Вашої організації

Найменування	Кількість	Відсоток
Громадсько-ділові відносини організації з урядовими, бізнесовими структурами та зі ЗМІ	463	30,9%
Написання проєкту	342	22,8%
Фінансовий менеджмент	323	21,5%
Стратегічне планування	289	19,3%
Менеджмент проєкту	273	18,2%
Організація не має потреби в тренінгах	251	16,7%
Стратегія роботи із засобами масової інформації	239	15,9%
Менеджмент організацій	235	15,7%
Тренінг для тренерів	220	14,7%
Лобювання інтересів та побудова коаліцій	197	13,1%
Соціальний маркетинг	194	12,9%
Створення соціальних підприємств	186	12,4%
Представлення та захист прав	186	12,4%
Мистецтво фандрейзінгу і не тільки	182	12,1%
Управління проєктами	178	11,9%
Права людини	177	11,8%
Громадський правозахист	175	11,7%
Ефективна комунікація; презентація та ведення переговорів	170	11,3%
Робота з персоналом	161	10,7%
Розв'язання конфліктів	161	10,7%
Побудова команди	159	10,6%
Особливості роботи з соціально незахищеними категоріями	157	10,5%
Ефективні тренерські технології	154	10,3%
Ефективне керівництво організацією	152	10,1%
Робота з волонтерами	148	9,9%
Написання звітів	144	9,6%
Принципи життєздатності організацій	137	9,1%
Права дитини	129	8,6%
Організація роботи з родинами	129	8,6%
Психосоціальна реабілітація дітей і молоді з особливими потребами	125	8,3%
Моніторинг та оцінка проєкту	125	8,3%
Місія, бачення, структура, лідерство	122	8,1%
Вивчення потреб	118	7,9%
Управління людськими ресурсами	110	7,3%
Практичне право	110	7,3%
Управління часом	106	7,1%
Введення до управлінського консультування	103	6,9%
Принципи працевлаштування	95	6,3%
Мистецтво продажів	95	6,3%
Введення у виборчу кампанію	95	6,3%
PR-технології під час виборчих кампаній	95	6,3%
Рада директорів: для чого і як?	87	5,8%
Взаємодія організації та ЗМІ під час виборів	84	5,6%
Просвіта виборців	76	5,1%
Мобілізація виборців	76	5,1%

ВИСНОВКИ

Сучасний стан розвитку громадянського суспільства відслідковується завдяки статистичним показникам розвитку його інститутів. За результатами дослідження 2017 року можна відмітити збільшення кількості зареєстрованих громадських об'єднань. Приємно констатувати збереження тенденції збільшення кількості зареєстрованих громадських об'єднань у 2020 році.

За даними Головного управління статистики міста Києва та відповідно до Єдиного реєстру громадських формувань, затвердженим Міністерством юстиції України, станом на 1 липня 2020 року в столиці зареєстровано 14036 (15,5% від загальної кількості зареєстрованих в Україні) громадських об'єднань та організацій громадянського суспільства, 842 спілки об'єднань громадян (46,9% від загальної кількості зареєстрованих в Україні), 916 релігійних організацій та спільнот, 2154 профспілки та об'єднання професійних спілок, 41 творча спілка, 4819 благодійних організацій та об'єднань (24,7% від загальної кількості зареєстрованих в Україні), 1517 об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, 149 органів самоорганізації населення. Порівнюючи з даними за 2017 рік, кількість громадських організацій збільшилась на 7216 організацій, кількість спілок-об'єднань громадян збільшилась на 681 організацію. Істотно збільшилась кількість благодійних організацій – на 2252 організації.

Цікаво відмітити, що більшість опитаних у 2020 році громадських об'єднань міста Києва за формою реєстрації є громадські організації – 85,8%. А географія діяльності організацій громадянського суспільства, що діють у місті Києві, поширюється на загальнодержавний рівень – 48,2% опитаних, на міський рівень – 31% опитаних та міжнародний рівень – 9,9%.

Найбільш поширеними секторами діяльності серед опитаних у 2020 році ОГС є захист прав людини – 97,4%, освітній напрям діяльності – 24,8%, діти та молодь – 16,2%, розвиток бізнесу 15,2%. Цікавим є зміщення акцентів у секторах діяльності ОГС у порівнянні з даними за 2017 рік. Сфери розвитку бізнесу та захисту прав людини стали більш актуальними, особливо остання. Проте сектор «діти та молодь» істотно втратив свій рейтинг.

Серед найпоширеніших послуг, що надають ОГС міста Києва для своєї цільової аудиторії, можна вважати: захист інтересів та лобювання – 87,1% серед опитаних ОГС, 65,6% надають освітні послуги та здійснюють освітянську діяльність, 13,4% організацій вказали одним із основних видів своєї діяльності дослідження та аналітику. Якщо порівнювати отримані дані з результатами дослідження ОГС 2017 року, то можна зазначити посилення позицій захисту інтересів і лобювання та освітньої діяльності. Проте такий вид діяльності як дослідження та аналітика втратив у рейтингу.

Найбільш значною цільовою групою для ОГС у 2020 році є студенти – 44,6% від опитаних ОГС, професійні групи – 29,1% від опитаних, та все населення – 22,3%. Цікавим є те, що найбільш рейтинговими цільовими групами у 2017 році були члени організації – 35%, молодь – 34%, діти – 29%, все населення – 28% та люди з обмеженими можливостями – 27%. Як бачимо з наведених цифр, протягом трьох років відбулося зміцнення позицій у таких цільових груп, як студентство (44,6% у 2020 році порівняно з 14% у 2017 році) та професійні групи (29,1% у 2020 році порівняно з 15% у 2017 році). Однак все населення (22,3% у 2020 році порівняно з 28% у 2017 році), діти (12,4% у 2020 році порівняно з 29% у 2017 році) та особи з обмеженими можливостями (7,1% у 2020 році порівняно з 27% у 2017 році) значно втратили свої позиції.

За результатами дослідження найбільше свою діяльність організації спрямовували на всіх киян (30,6%). Далі йде громада району (11,6%), оточення (9,6%) та інше (3,0%). Приємно зазначити, що третина організацій у масштабі своєї діяльності орієнтується на все населення міста.

Більшість з опитаних – 60,8% – вказали, що основна мета створення організації була пов'язана з можливістю допомагати іншим. 44,6% метою створення відзначають можливість впливати на суспільство або спільноту, 24,3% респондентів вказують основним мотивом створення громадської організації – можливість самореалізації. Порівнюючи результати дослідження з даними за 2017 рік, треба зазначити, що істотних змін набула позиція самореалізації (24,3% у 2020 році порівняно з 8% у 2017 році). Також майже 10% втратила позиція «можливість впливати на суспільство або спільноту». Інші позиції не зазнали суттєвих змін.

При аналізі організаційного розвитку було прослідковано наявність колегіального органу, його тип, наявність постійного персоналу та залучення структурних елементів до процесу прийняття рішення. 54,7% респондентів визначають правління як тип керівного колективного керівного органу, крім того, 35,1% зазначають, що колективний керівний орган збирається щомісяця, а 21,1% вказують, що збори проходять один раз на рік. Лише 28% організацій мають оплачуваний персонал, чи то постійний, чи то залучений для виконання конкретних завдань за короткостроковим трудовим договором. 72% організацій не мають такого персоналу. 60,5% опитаних визначають координацію та інтеграцію зусиль учасників або членів організації щодо досягнення загальної мети як одну зі своїх головних функцій в організації громадянського суспільства. 40% вказують про організацію взаємодії та підтримки контактів між робочими групами і окремими членами організації як одну з функцій. І 23,3% опитаних пов'язують себе і свою діяльність з виконанням функції контактів. За результатами опитування завжди залучаються до процесу прийняття рішення керівник організації та колективний керівний орган – 76% та 51% відповідно. Персонал долучається до прийняття лише чверті рішень. Також третина опитаних організацій – 33% – вказали, що до процесу управління та прийняття рішення залучені члени організації. Залученість волонтерів знаходиться не на дуже високому рівні – 13%.

Протягом останніх років кількість членів в організаціях істотно не збільшилась. Згідно з даними 2020 року більше третини організацій (37,2%) мають у своєму складі від 1 до 20 членів, 17,2% – від 21 до 50 членів; 38,1% вказали, що кількість нових членів організації збільшилась до 10 осіб, 11,8% опитаних вказали, що кількість нових членів становить від 11 до 30 осіб. У дослідженні 2017 року використовувались трохи інші чисельні діапазони: 41% опитаних членських організацій нараховували від 1 до 10 членів; до 30 членів мали 27% організацій; понад 100 членів мали 23% опитаних ОГС.

Щодо основних факторів збільшення кількості членів організації, то респонденти вказали, що 24,9% (майже третина) організацій ключовим фактором визначило роботу з цільовою аудиторією (серед тих, з ким працюємо, знаходимо нових учасників (членів) для організації). 20,1% опитаних відзначають популяризацію організації в соціальних мережах та месенджерах як основний фактор збільшення кількості членів; 19% опитаних зазначають ключовим фактором роботу зі знайомими та друзями (за принципом мережевого маркетингу). За результатами дослідження 2017 року у 72% опитаних організацій головним методом залучення нових членів була власна ініціатива нових членів, а також особисті контакти членів ОГС (про це заявило 58% респондентів). Разом з тим, 22% респондентів проводили спеціальні акції, а 27% респондентів залучили нових прихильників через співробітників. Оголошення та поширення інформації через ЗМІ зумовило збільшення кількості членів лише в 16% ОГС.

З 2017 року спостерігається поступове зменшення кількості організацій, що співпрацюють з волонтерами. Якщо у 2017 році це було 55% опитаних ОГС, то за результатами дослідження, проведеного у 2020 році, вже немає і половини (48%). Здебільшого волонтерами організації є самі члени організації – це 41% від опитаних, третина (33%) становлять сторонні люди і 26% респондентів вказують, що волонтерами організації є їхні друзі або знайомі. Якщо розкрити портрет волонтерів, то серед них переважають студенти (39,9%), тимчасово непрацюючі (17,7%), школярі (11,3%) та домогосподарки (10,9%).

Частіше за все опитані ОГС отримують фінансування від членських внесків (29,4%), благодійних пожертвувань громадян (21,3%), благодійних пожертвувань бізнесу (15,2%) та бюджетних коштів (10,4%). Але доля різних джерел фінансування в бюджетах ОГС змінюється. З 2017 року спостерігається зниження залежності ОГС від міжнародних донорів. Частка благодійних пожертв громадян та благодійних пожертв бізнесу також дещо зменшилась, як і гранти від місцевих організацій. Майже незмінними залишаються надходження ОГС із державного бюджету та власної діяльності. Але, на жаль, першу позицію у рейтингу цього річного дослідження, що найчастіше обирали ОГС, – фінансування не було (32,4%). Практично дві третини ОГС у 2019 році мали бюджет до 25 тисяч гривень. Умовно «середній» рівень бюджету ОГС (медіана) зберігається на рівні 25 тисяч гривень з тенденцією до збільшення. На жаль, у результаті пандемії, що зумовлена впливом дії вірусу COVID-19, 40% від опитаних громадських організацій зазначили зменшення бюджету організації, у 48% – бюджет організації залишився стабільним. Щодо формування бюджету організацій з опитування можна зробити наступні висновки: 32,7% опитаних організацій громадянського суспільства зазначили, що розробляють відповідні соціальні проєкти та подають заявки до участі в конкурсах; 23,9% організацій характеризують процес залучення фінансів систематичним відповідно до затвердженого фінансового плану та бюджету організації; 19,1% від опитаних громадських об'єднань вказують на спонтанний процес формування бюджету організації.

Дослідження зовнішніх зв'язків ОГС показують, що організації співпрацюють з усім різноманіттям інституцій, формальних та неформальних груп суспільства. Хоча причини та рівень співпраці ОГС з ними є різним. Більшість з опитаних громадських організацій (понад 60%) співпрацювали в цьому році з органами влади та місцевого самоврядування, зокрема, з Київською міською радою та Київською міською державною адміністрацією. Щодо характеру співпраці з владою столиці, то більшість організацій (в 2017 і в 2020 роках), на жаль, не знають суті співпраці з місцевою владою. Серед напрямів найбільш рейтинговим є кампанія громадянського представництва (16% у 2020 році порівняно з 10% у 2017 році). Наступний напрям – надання послуг (11,1% у 2020 році порівняно з 14% у 2017 році). Взаємодіяли з владою з метою розробки нормативно-правових актів у 2020 році – 10%, у 2017 році – 8%. Цікавим є те, що пріоритетні напрями співпраці з 2017 року не змінилися. Поряд з цим, 13,4% організацій громадянського суспільства у 2020 році зазначали, що не мали співпраці з київською міською владою. Щодо перешкод співпраці організацій громадянського суспільства та міською владою, то відповіді респондентів розподілились наступним чином: 34,7% організацій громадянського суспільства зазначили головною перешкодою небажання співпрацювати з боку владних структур, 22,2% вказують на недостатню поінформованість владних структур про діяльність громадських організацій, 12,2% опитаних вважають головною проблемою нерозуміння корисності співпраці з боку владних структур. У порівнянні з даними за 2017 рік, важливим є істотне зниження у рейтингу за останніми двома причинами. Аналізуючи наведені дані, можна зазначити, що ОГС регулярно контактують з представниками міської влади, і в більшості випадків обидві сторони зацікавлені у співпраці. Збільшується кількість ОГС, які вважають, що діяльність ОГС доповнює роботу органів влади і координація їх ді-

яльності покращується. Рівень співпраці між ОГС протягом трьох років залишається на високому рівні, яка характеризується обміном інформацією та досвідом, участю в заходах інших організацій.

Про співпрацю з іншими громадськими організаціями вказали більше третини опитаних. Достатньо обізнані з діяльністю інших організацій на міжнародному рівні є 39% опитаних ОГС. Якщо мова йде про національний, регіональний або місцевий рівень, то частка ОГС, обізнаних з діяльністю інших організацій, зростає. Наприклад, про діяльність ОГС на національному рівні обізнані 54% респондентів, 56% опитаних заявили, що представники їх ОГС досить обізнані з подібними організаціями на місцевому і 53% – на регіональному рівнях. Треба зазначити, що обізнаність діяльністю інших ОГС у порівнянні з 2017 роком майже не змінилася практично на всіх рівнях. Негативним моментом є втрата ступеня обізнаності на місцевому рівні. Цікавим є питання щодо видів співпраці між організаціями. Відповіді свідчать, що значний відсоток опитаних (61,8%) залучено до обміну інформацією з іншими ОГС. Зустрічі проводять 52,9% респондентів, до спільної діяльності з ОГС долучені 54,9% респондентів. У той же час практика співпраці через надання послуг є менш поширеною (17,7%). Партнерські проєкти та консультації мають наступні рейтинги: 41% та 43%. У порівнянні з даними за 2017 рік особливих змін не відбулось, але практично всі шляхи взаємодії з іншими ОГС трохи втратили популярність.

Співпраця ОГС з громадськістю є важливим напрямом популяризації їх діяльності. Ефективним способом поширення інформації про діяльність ОГС є соціальні мережі, про що заявили 78,2% респондентів. Через власну веб-сторінку поширюють інформацію 49,4% організацій. Значно втратили у популярності публікації у ЗМІ (17,7% у 2020 році порівняно з 44% у 2017 році) та поширення власних газет, листівок тощо (3,6% у 2020 році порівняно з 30% у 2017 році). Проте у 2020 році ОГС активно використовували такий канал поширення інформації як повідомлення у месенджерах (34,2%). Раніше він взагалі не використовувався.

Головними внутрішніми проблемами ОГС так само, як і в попередні роки, залишається брак фінансування (49,6%), низький рівень співпраці ОГС із органами влади (28,3%), недостатня співпраця зі ЗМІ (13,4%), недостатнє забезпечення обслуговування (12,1%), невміле управління фінансами (11,9%), недостатня співпраця з бізнесом (11,4%) та недостатня кількість кваліфікованого персоналу (10,9%).

Головними проблемними сферами для українських ОГС є відсутність зацікавлення з боку влади (94,1%). Наступною у рейтингу була проблема недосконалої податкової законодавства (65,3%). Третьою у рейтингу йде низька зацікавленість діяльністю організацій в цілому з боку ЗМІ (59,3%).

Важливим є питання того, як у сучасних умовах пандемії ОГС продовжували свою діяльність. 38% опитаних організацій громадянського суспільства вказали, що були змушені адаптувати свою діяльність до нових умов, що пов'язані з пандемією COVID-19. 26% організацій громадянського суспільства проводили свої заходи он-лайн. 18 % від опитаних взагалі скасували проведення усіх масових заходів.

Найбільша потреба громадських об'єднань столиці полягає в фінансовій підтримці. На це вказують 59,3% опитаних. 42% опитаних вказують на потребу у співпраці з органами влади та місцевого самоврядування, у 38,7% громадських формувань є потреба у приміщенні для проведення безпосередньої діяльності. 25,6 % потребують допомоги у висвітленні заходів та програм своєї діяльності, 22% від опитаних вказали потребу в інформації про донорські програми. За останні три роки потреби ОГС в тренінгах суттєво не змінились.

The current state of development of civil society is monitored by statistical indicators of the development of its institutions. According to the results of the 2017 study, an increase in the number of registered public associations can be noted. It is gratifying to note that the trend towards an increase in the number of registered public associations in 2020 continues.

According to the data of the Main Department of Statistics of Kyiv and in accordance with the unified register of public formations approved by the Ministry of Justice of Ukraine, as of 1 July 2020 in the capital 14036 public formations and civil society organizations were registered (15.5% of the total number of registered in Ukraine), 842 unions of citizen associations (46.9% of the total number of religious organizations and communities registered in Ukraine), 916 religious organizations and communities, 2154 trade unions and trade union associations, 41 artistic association, 4819 charity organizations and associations (24.7% of the total number of registered in Ukraine), 1517 associations of co-owners of apartment buildings and 149 self-organizing bodies. Compared to the corresponding period in 2017, the number of public organizations increased by 7216, and the number of citizen associations increased by 681 (161 in 2017, compared with 842 in 2020, respectively). There has been a significant increase in the number of charity organizations by 2252 (2567 in 2019 and 4,819 in 2020).

It is interesting to note that the majority of public associations of Kyiv surveyed in 2020 are public organizations according to the form of registration - 85.8%. And the geography of civil society organizations located in Kyiv extends to the national level - 48.2% of respondents, at the city level - 31% of respondents and internationally - 9.9%.

The most common sectors of activity among the CSOs surveyed in 2020 are human rights protection - 97.4%, education - 24.8%, children and youth - 16.2%, business development 15.2%. It is interesting to shift the emphasis in the sectors of CSOs compared to the data for 2017. Areas of business development and human rights protection have become more relevant, especially the latter. However, the «children and youth» sector has significantly lost its rating.

Among the most common services provided by public associations in Kyiv to their target audiences, 87.1% of respondents provide educational services and activities, as follows: 13.4% of the organizations identified research and analysis as one of their main activities. Comparing the data with the results of the 2017 CSO study, one can note the strengthening of advocacy and lobbying and educational activities. However, such activities as research and analytics have lost their rating.

The most significant group of clients for the surveyed CSOs in 2020 are students - 44.6% of the surveyed CSOs, professional groups - 29.1% of the respondents, and the whole population - 22.3%. It is interesting that the most rated clients in the 2017 survey were members of the organization - 35%, youth - 34%, children - 29%, the entire population - 28% and the disabled - 27%. As can be seen from the above figures, over the past three years there has been a strengthening of positions in such target groups as students (44.6% in 2020 compared to 14% in 2017) and professional groups (29.1% in 2020 compared to 15% in 2017). However, the entire population (22.3% in 2020 compared to 28% in 2017), children (12.4% in 2020 compared to 29% in 2017) and people with disabilities (7.1% in 2020 compared to up to 27% in 2017) significantly lost their positions.

According to the CSO study in 2020, the largest focus of the organization was on all Kyiv residents (30.6%). The next is the community of your district (11.6%), your surroundings (9.6%) and others (3.0%). It is nice to note that a third of organizations in the scope of their activities focus on the entire population of the city.

The majority of respondents - 60.8% - said that the main purpose of creating an organization was to be able to help others. 44.6% define their goal of creation as an opportunity to influence society or community, 24.3% of respondents indicate the main motive for creating a public organization - the possibility of self-realization. Comparing the results of our study with the data for 2017, it should be noted that the position of self-realization has changed significantly (24.3% in 2020 compared to 8% in 2017). Also, the position «opportunity to influence society or community» lost almost 10%. Other positions have not changed significantly.

The analysis of organizational development revealed the existence of a collegial body, its type, the presence of permanent staff and the involvement of structural elements in the decision-making process. 54.7% of respondents define the Board as the type of governing collective governing body, and 35.1% indicate that the collective governing body meets monthly, while 21.1% indicate that the fees are paid once a year. Only 28% of the organizations have paid staff, permanent staff or short-term contracts. 72% of the organizations have no such staff. 60.5% of those surveyed identify the coordination and integration of the efforts of the participants or members of the organization to achieve a common goal as one of their main roles in civil society organizations. 40% indicate the organization of interaction and communication between working groups and individual members of the organization as a function. And 23.3% of those surveyed relate to themselves and their activities as contacts. According to the results of the survey, the head of the organization and the collective governing body - 76% and 51% respectively - are always involved in the decision-making process. Staff are involved in only one quarter of decisions. Also, a third of the organizations surveyed - 33% - indicated that members of the organization were involved in the management and decision-making process. The involvement of volunteers is not very high - 13%.

In recent years, the number of members in organizations has not increased significantly. According to 2020 data, more than a third of organizations (37.2%) have from 1 to 20 members, 17.2% - from 21 to 50 members; 38.1% indicated that the number of new members of the organization increased to 10 people, 11.8% of respondents indicated that the number of new members is from 11 to 30 people. The study in 2017 used slightly different numerical ranges. 41% of surveyed member organizations have from 1 to 10 members. Up to 30 members have 27% of the number of member organizations. 23% of surveyed CSOs have more than 100 members.

Among the main factors contributing to the increase in membership of the organization, respondents indicated that 24.9% (almost a third) of the organizations had a key factor in targeting the target audience (among those with whom we find new participants (members) for the organization). 20.1% of interviewees say that the promotion of the organization through social media and messengers is a major factor in increasing the number of members, while 19% say that working with friends and acquaintances is a key factor (on the principle of online marketing). According to the results of the 2017 survey, 72% of the organizations surveyed had their own initiative as well as personal contacts of CSO members as the main method of recruiting new members (58% of respondents said so). However, 22% of respondents had special events and 27% of respondents had new staff members. Announcements and dissemination of information through the media led to an increase in membership in only 16% of CSOs.

Since 2017, there has been a gradual decrease in the number of organizations working with volunteers. While in 2017 this was 55% of the CSOs surveyed, in the 2020 study half (48%) were no longer surveyed. The organization's volunteers are mostly members of the organization - 41% of those interviewed, a third (33%) are outsiders, and 26% respondents state that the organization's volunteers are friends or acquaintances.

If the portrait of volunteers is revealed, the majority of them are students (39.9%), temporarily unemployed (17.7%), schoolchildren (11.3%) and housewives (10.9%).

Most often, the CSOs surveyed receive funding from membership fees (29.4%), charitable donations from citizens (21.3%), charitable donations from businesses (15.2%) and budget funds (10.4%). But the fate of different funding sources in CSOs' budgets is changing. Since 2017, there has been a decline in the reliance of CSOs on international donors. The share of citizens' charitable and business charitable donations has also decreased slightly, as have grants from local organizations. CSOs' revenues from the State budget and their own business activities remain almost unchanged. But, unfortunately, the first position in the rating of the current study, most often chosen by CSOs - funding was not available (32.4%). Almost two thirds of CSOs in 2019 had a budget of up to UAH 25,000. The notionally «average» level of the CSO budget (median) is maintained at the level of UAH 25,000 with a tendency to increase. Unfortunately, as a result of the pandemic caused by the COVID-19 virus, 40% of public organizations surveyed reported a reduction in the organization's budget, and 48% of CSOs had stable budgets. With regard to the organization's budget, the following conclusions can be drawn from the survey: 32.7% of civil society organizations surveyed indicated that they were developing relevant social projects and applying for tenders. 23.9% of organizations describe the process of raising funds in accordance with the approved financial plan and budget of the organization, while 19.1% of the voluntary associations surveyed indicate a spontaneous process of preparing the organization's budget.

A study of the external relations of CSOs shows that organizations collaborate with the full diversity of institutions, formal and informal groups in society. Although the reasons and level of cooperation of CSOs with them vary. Most of the public organizations surveyed (more than 60%) cooperated this year with the authorities and local governments, in particular the Kyiv City Council. On the nature of cooperation with the City Hall, most organizations (in 2017 and 2020) unfortunately do not know the essence of cooperation with local authorities. Among the areas most rated is the public representation campaign (16% in 2020 compared to 10% in 2017). Next is service delivery (11.1% in 2020 compared to 14% in 2017). They worked with the authorities to develop regulations in 2020 - 10%, in 2017 - 8%. Interestingly, the priorities for cooperation have not changed since 2017. At the same time, 13.4% of civil society organizations in 2020 indicated that there was no collaboration with the KCSA. With regard to the obstacles to cooperation between civil society organizations and KCSA, the respondents' responses were as follows: 34.7% of civil society organizations indicated that the main obstacle to non-cooperation by the authorities was: 22.2% say that the authorities are not sufficiently aware of the activities of public organizations, and 12.2% say that the main problem is a lack of understanding of the usefulness of cooperation on the part of the authorities. Compared to the data for 2017, a significant decrease in the rating for the last two reasons is important. In analyzing these data, CSOs are in regular contact with the authorities, and in most cases both parties are interested in cooperation. An increasing number of CSOs believe that CSOs complement the work of the authorities and their coordination is improving. The level of cooperation between CSOs has remained high for three years, limited to the exchange of information and experience and participation in the activities of other organizations.

More than one third of the respondents indicated that they were cooperating with other public organizations. 39% of the CSOs surveyed are familiar with the activities of other organizations at the international level. At the national, regional or local level, the percentage of CSOs familiar with the activities of other organizations is increasing. For example, 54% of respondents were aware of CSOs' activities at the national level, 56% said that their CSOs were familiar with such organizations at the local level

and 53% at the regional level. It should be noted that awareness of the activities of other CSOs has remained almost unchanged since 2017 at almost all levels. The downside was a loss of awareness at the local level. The type of cooperation between organizations was interesting. Responses indicate that a significant percentage of respondents (61.8%) were involved in sharing information with other CSOs. Meetings are held by 52.9% of respondents and 54.9% of respondents have joined with CSOs. However, cooperation through the provision of services is less common (17.7%). Partnership projects and consultations are rated as follows (41% and 43%). It should be noted that there are no significant changes compared to the data for 2017. But almost all avenues of interaction with other CSOs have lost some popularity.

Collaboration of CSOs with the public is an important aspect of publicizing their activities. The most popular way to disseminate information about CSOs is through social media, as 78.2% of respondents said. 49.4% of organizations provide information through their own web page. Publication in the media (17.7% in 2020 compared to 44% in 2017) and distribution of own newspapers, leaflets, etc. have lost much popularity (3.6% in 2020 compared to 30% in 2017). However, in 2020 CSOs are actively using the messenger channel (34.2%). It's never been used before.

The main internal problems of CSOs remain, as in previous years, a lack of funding (49.6%), a low level of cooperation between CSOs and the authorities (28.3%), insufficient cooperation with the media (13.4%), and inadequate equipment (12.1%), poor financial management (11.9%), insufficient cooperation with business (11.4%) and insufficient number of qualified personnel (10.9%).

The main problem areas for Ukrainian CSOs are lack of interest from the authorities (94.1%). Next in the ranking was the problem of insufficient tax legislation (65.3%). The third is low interest in the activities of the organizations as a whole on the part of the media (59.3%).

What is important is how the CSO pandemic continued to function today. 38% of civil society organizations surveyed indicated that they had been forced to adapt their activities to the new context of the COVID-19 pandemic. 26% of civil society organizations conducted their activities online. 18% of those surveyed cancelled all public events altogether.

The biggest need for public associations in the capital is financial support. This is reported by 59.3% of respondents. 42% of those surveyed indicated the need for cooperation with the authorities and local authorities, and 38.7% of the voluntary associations needed premises for their direct activities. 25.6% needed assistance in publicizing their activities and programs of activities, and 22% of those surveyed indicated a need for information on donor programs. The training needs of CSOs have not changed significantly over the past three years.

За результатами дослідження стану розвитку громадянського суспільства міста Києва, проведеного на замовлення Департаменту суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), можна визначити низку рекомендацій для місцевої влади стосовно залучення інститутів громадянського суспільства до процесів розробки та прийняття міських політик та окреслення шляхів подальшої розбудови громадянського суспільства у столиці.

Основними напрямками у даному контексті можуть бути наступні:

- Створення умов для формування нових та підвищення інституалізації існуючих інститутів громадянського суспільства
- Стимулювання активності інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації регіональної політики
- Підсилення ролі та збільшення участі інститутів громадянського суспільства в соціально-економічному розвитку міста Києва

Створення умов для формування нових та підвищення інституалізації існуючих ІГС

За даними Головного управління статистики у місті Києві зареєстровано 19 тис. інститутів громадянського суспільства. Проте лише близько 1000 організацій проводять фактичну діяльність на території міста. На основі цих даних бачимо за доцільне не зосереджуватися на промоції створення нових інститутів громадянського суспільства, а спонукати киян на ознайомлення з діяльністю вже створених організацій та об'єднань. Таким чином, діяльність таких організацій можна масштабувати на більшу кількість представників їх безпосередньої цільової аудиторії, що, власне, і є метою їх діяльності.

У цьому напрямі пропонуємо представникам органів влади приділити особливу увагу проведенню інформаційних кампаній, фокус уваги яких буде зосереджений на ознайомленні киян з діяльністю функціонуючих у столиці неурядових організацій та реалізованими ними проєктами та ініціативами. При цьому варто зауважити, що інформаційні кампанії мають бути чітко сплановані з обов'язковим попереднім аналізом щодо кореляції відповідних цільових груп та видів діяльності реально функціонуючих інститутів громадянського суспільства. Так, наприклад, за результатами дослідження стану розвитку громадянського суспільства столиці, проведеного на замовлення Департаменту суспільних комунікацій у 2020 році, найбільш поширеними секторами діяльності серед діючих організацій громадянського суспільства є захист прав людини та освітній напрям. Також актуальною сферою на даний час для неурядових організацій є фокус діяльності на дітях та молоді. У такому ракурсі варто розмежувати цільові аудиторії інформаційних кампаній на більш конкретні відповідно до кінцевих отримувачів послуг громадських організацій.

Вважаємо за доцільне основними каналами інформаційних кампаній обирати соціальні мережі та розміщення інформаційних плакатів на зовнішніх рекламних площинах різних форматів. Така рекомендація обумовлена зростаючою

роллю у сучасних умовах соціальних мереж як каналів донесення інформації. Так, за даними дослідження, найпопулярнішим каналом популяризації своєї діяльності серед населення громадські організації обирають саме соціальні мережі та месенджери (78,2% респондентів). Зовнішні ж рекламні носії також перебувають у топ-списку каналів комунікації для рекламодавців з огляду на максимальну кількість точок контакту з цільовою аудиторією.

Окрім того, позитивною є практика збільшення рівня висвітлення діяльності громадських організацій (конкретних хороших практик) регіональними ЗМІ. Зазначений механізм є дієвим у контексті популяризації ІГС, оскільки інформація подається через офіційні канали інформації, рівень довіри до яких зі сторони громадськості достатньо високий.

Аналізуючи практику проведення Департаментом суспільних комунікацій ініціативи відбору успішних практик реалізації громадських ініціатив у вирішенні питань місцевого значення «ТОП-100» за участю інститутів громадянського суспільства, рекомендуємо інтегрувати у дану ініціативу широку інформаційну кампанію з паралельним проведенням ярмарку проєктів інститутів громадянського суспільства у 2021 році. Окрім промоції хороших практик взаємодії місцевої влади та громадянського суспільства, за результатами проведення даної ініціативи у 2020 році можна говорити про її іміджевий характер (широкі позитивні відгуки на сторінках організацій-переможців у соціальних мережах (пости, стріми з події), висвітлення події у локальних ЗМІ тощо). Відтак, ТОП-100 може стати поштовхом до збільшення рівня зацікавленості зі сторони інститутів громадянського суспільства долучатися до розвитку столиці шляхом співпраці з місцевою владою.

Також вважаємо за доцільне підвищити комунікацію структурних підрозділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) з неурядовими громадськими організаціями та активно інформувати киян про результати такої спільноті. Окрім того, необхідним вбачається формування переліку та створення бази даних неурядових організацій, які можна залучати у якості експертів, відповідно до спеціалізації діяльності організацій, до розробки та реалізації міських політик та до проведення публічних консультацій з питань місцевого розвитку.

Щодо підвищення інституалізації існуючих інститутів громадянського суспільства, рекомендуємо продовжувати втілення в столиці ініціативи зі створення відкритих громадських муніципальних просторів, які максимально відповідали б потребам інститутів громадянського суспільства у контексті проведення заходів різного формату (наявність необхідного технічного оснащення, меблів, Wi-Fi тощо). Важливим є відкриття хабів не лише у кожному з районів столиці, а й створення міського відкритого громадського простору, який буде покликаний:

- зосередити проведення публічних консультацій, що проводяться структурними підрозділами Київської міської державної адміністрації, з метою збільшення залучення киян та забезпечення публічності процесу;
- стати методичним центром підтримки інструментів громадської участі для киян та майданчиком для вдосконалення існуючих механізмів участі;
- забезпечити прозорість роботи Громадської ради при Київській міській державній адміністрації шляхом створення офісу ради та забезпечення відкритості та публічності її роботи.

Окремим важливим напрямом роботи відкритих муніципальних просторів є можливість надання їх фахівцями безкоштовної юридичної, методичної та фінансової консультації представникам інститутів громадянського суспільства. Для забезпечення системності та оперативності процесу рекомендуємо сформувати збірник типових (базових) питань, що надходять від представників неурядових організацій за напрямками, та розробити чат-бот, що дасть змогу без залучення додаткових експертів оперативно та професійно надавати консультації.

У контексті напряму підсилення інституалізації неурядових організацій радимо Департаменту суспільних комунікацій у рамках виконання міської цільової програми «Сприяння розвитку громадянського суспільства в м. Києві на 2020-2022 роки» організувати:

- розробку методичних та інформаційних матеріалів, що допомогли б інститутам громадянського суспільства у формуванні їх сталої управлінської структури та діяльності. Рекомендуємо підготувати інформаційні матеріали щодо базових органів управління, що можуть діяти у структурі неурядових організацій, та щодо повноважень, якими вони можуть наділятися. Також вважаємо за доцільне підготувати зведену інформацію з переліком необхідних звітів, що подають ІГС із зазначенням термінів їх подання та розробленням прикладів їх заповнення.
- створення реєстру публічних просторів міста Києва. За результатами дослідження бачимо, що у більшості ІГС столиці відсутня або недостатня матеріальна можливість оренди приміщень для проведення як публічних заходів, так і внутрішніх заходів такими неурядовими організаціями. Відтак, нагальною для них є потреба проводити відповідні заходи у муніципальних приміщеннях, що технічно обладнані усім необхідним, на безоплатній основі. Для вирішення цієї проблеми пропонуємо проаналізувати усі наявні у комунальній власності підприємства, організації, установи тощо на предмет наявності у них залів, конференц-кімнат тощо та розробити вимоги до організації заходів на таких майданчиках. Важливим кроком створення такого реєстру буде нанесення таких локацій на карту міста Києва із зазначенням технічних можливостей локацій, вимог та обмежень для організації щодо проведення тих чи інших заходів та контактних даних відповідальних осіб.
- проведення просвітницьких та навчальних семінарів, тренінгів, воркшопів для представників інститутів громадянського суспільства за темами:
 - «Громадсько-ділові відносини організацій з урядовими, бізнесовими структурами та зі ЗМІ»;
 - «Написання проєктів»;
 - «Фінансовий менеджмент»;
 - «Стратегія роботи із засобами масової інформації»;
 - «Менеджмент організації» тощо.

Стимулювання активності ІГС у формуванні та реалізації регіональної політики

Важливим напрямом у стимулюванні активності діючих інститутів громадянського суспільства є функціонування міських конкурсів щодо надання фінансової підтримки неурядовим організаціям з бюджету міста Києва на реалізацію розроблених ІГС проєктів у межах виконання міських цільових програм. На сьогодні в місті Києві діє 5 таких конкурсів.

Департамент суспільних комунікацій організовує та проводить Міський конкурс проєктів та програм розвитку місцевого самоврядування. **Головними напрямками конкурсу є:**

- розвиток органів самоорганізації населення як важливої ланки системи місцевого самоврядування в місті Києві;
- освітнє, наукове та інформаційне забезпечення розвитку місцевого самоврядування в місті Києві;
- удосконалення механізмів контролю за наданням житлово-комунальних послуг населенню;
- соціальний захист населення;
- підтримка становлення та розвитку молоді столиці;
- підтримка освіти та виховання;
- підтримка здорового способу життя та розвитку фізичної культури;
- відродження і розвиток національної культури та духовності;
- вдосконалення механізмів організації громадського порядку та охорони довкілля.

У 2020 році було передбачено фінансування конкурсу у розмірі 3 500 000 грн.

Також Департамент суспільних комунікацій організовує та проводить Міський конкурс проєктів «Громадська перспектива: прозора влада та активна громада». **Головними напрямками конкурсу є:**

- волонтерський рух та підтримка учасників АТО;
- соціальні ініціативи, спрямовані на поліпшення благоустрою та природного середовища столиці;
- сприяння розвитку міста Києва у сфері правової освіти населення та формування громадянської культури;
- сприяння заходам, спрямованим на поліпшення спортивного, культурного та просвітницького розвитку мешканців міста Києва.

У 2020 році бюджет конкурсу становив 3 500 000 грн.

Департамент молоді та спорту проводить Міський конкурс на надання фінансової підтримки громадським організаціям фізкультурно-спортивної спрямованості. Конкурс має на меті підтримку спеціалізованих спортивних федерацій та асоціацій. У 2020 році бюджет конкурсу склав 33 209 320 грн.

Також Департамент молоді та спорту забезпечує проведення Міського конкурсу з визначення проєктів, розроблених молодіжними та дитячими громадськими організаціями. **Головними напрямками конкурсу є:**

- підтримка творчої, ініціативної та обдарованої молоді;
- набуття молодими людьми знань, навичок та інших компетентностей поза системою освіти, розвиток неформальної освіти;
- популяризація та утвердження здорового й безпечного способу життя і культури здоров'я серед молоді;
- національно-патріотичне виховання молоді.

У 2020 році бюджет конкурсу склав 2 112 000 грн.

Департамент соціальної політики проводить Міський конкурс проєктів громадських організацій для надання фінансової підтримки з бюджету міста. Конкурсні пропозиції подаються громадськими організаціями **за такими пріоритетними напрямками:**

- реабілітація та соціальний захист осіб з інвалідністю різних нозологій захворювань (крім осіб з вадами слуху та зору);
- реабілітація та адаптація осіб з вадами слуху та зору;
- проведення комплексної реабілітації та спеціалізованого консультування дітей та молоді з інвалідністю;
- реінтеграція людей груп ризику (осіб, які звільняються з місць позбавлення волі);
- соціальна реабілітація учасників антитерористичної операції, учасників бойових дій та їх сімей;
- соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- соціальна адаптація дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;
- соціальна реабілітація та залучення людей похилого віку до активної участі в суспільному житті міста;
- національно-патріотичне виховання молоді;
- абілітація, заходи із включення до місцевої спільноти, представництво інтересів, розумні пристосування для осіб з інтелектуальними порушеннями та членів їх сімей, які здійснюють опіку та догляд;
- надання інших соціальних послуг.

Загальний бюджет конкурсу у 2020 році склав 13 034 000 грн.

Ознайомившись з міськими конкурсами, можемо констатувати факт суттєвої підтримки зі сторони київської міської влади діяльності інститутів громадянського суспільства столиці. Також порівнявши кількісні показники Міського конкурсу проєктів та програм розвитку місцевого самоврядування та Міського конкурсу проєктів «Громадська перспектива: прозора влада та активна громада» за 2019 та 2020 роки, побачимо позитивну динаміку не тільки у розрізі фінансового забезпечення конкурсів, а й у розрізі поданих конкурсних пропозицій та переможців. Це дає підстави стверджувати, що такі конкурси поступово набирають популярності серед громадських організацій столиці.

Проте, проаналізувавши кількість поданих проєктів за всіма конкурсами у 2020 році загалом, зазначимо:

- по Департаменту суспільних комунікацій у рамках двох конкурсів було подано 142 заявки;
- по Департаменту молоді та спорту – 68 заявок;
- по Департаменту соціальної політики – 90 заявок.

Співставивши кількість цих заявок з кількістю усіх зареєстрованих ІГС, можемо констатувати недостатній рівень залученості неурядових організацій до механізму надання фінансової підтримки муніципалітетом з метою реалізації проєктів та підтримки діяльності неурядових організацій.

Якщо ці дані скорелювати з результатами дослідження стосовно джерел фінансування громадських організацій (питання № 28), то наявною виявиться проблема повної відсутності матеріального забезпечення громадських організацій. Так, наприклад, більше третини неурядових організацій (32,4%) зовсім не отримували фінансування у 2020 році та вважають це реальною проблемою, що унеможлиблює подальший ефективний розвиток організації.

Дослідивши механізми проходження міських конкурсів для інститутів громадянського суспільства, можемо констатувати проблему складної процедури, різноманітність підходів до організації конкурсів, що провокує зниження рівня зацікавленості інститутів громадянського суспільства брати участь у таких міських ініціативах.

Варто зауважити, що рішення щодо визначення переможців конкурсів приймаються конкурсними комісіями, до складу яких входять у більшості представники міської влади (депутатського корпусу та структурних підрозділів Київської міської державної адміністрації). Можемо припустити, що саме цей факт не може гарантувати, на думку представників неурядових організацій, прозорість та об'єктивність процесу оцінки та відбору конкурсних пропозицій. У результаті парадигма, в якій відбувається конкурсний відбір, може бути одним із факторів, що впливає на зниження рівня зацікавленості ІГС брати участь у міських конкурсах проєктів. З метою уникнення негативного ставлення неурядових організацій до процесу та механізмів конкурсного відбору, пропонуємо імплементувати у механізм конкурсного відбору демократичний принцип онлайн-відбору пропозицій громадськістю. До цього вдалим може бути застосування у роботі конкурсних комісій принципу паритетності, ввівши до їх складу більшу частку представників громадянського суспільства та експертного середовища з подальшим ростом частки громадськості. У результаті

це може привести не тільки до збільшення кількості учасників конкурсів та транспарентності процесу, а й до підвищення рівня довіри зі сторони інститутів громадянського суспільства до конкурсів і міської влади в цілому.

Підсумовуючи вище зазначене, з метою стимулювання діяльності діючих ІГС столиці рекомендуємо київській міській владі:

- розробити та затвердити типові положення про організацію та проведення міських конкурсів щодо надання фінансової підтримки з бюджету міста Києва на реалізацію проєктів у межах виконання міських цільових програм типовими інститутами громадянського суспільства, яке б унормувало процедуру організації та проведення таких конкурсів різними структурними підрозділами виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). Це дозволило б полегшити сприйняття неурядовими організаціями процесу проходження конкурсу, що, у свою чергу, може бути поштовхом до збільшення кількості конкурсних заявок та підвищення рівня залученості ІГС до практики співпраці з міською владою та спільної реалізації важливих для киян проєктів;
- обов'язково передбачати планування та проведення інформаційних кампаній перед оголошенням подання заявок та під час подання заявок. Враховуючи важливість системного усвідомлення представниками неурядових організацій можливості реалізовувати спільні проєкти з представниками міської влади, такі інформаційні кампанії будуть сприяти підвищенню рівня поінформованості представників інститутів громадянського суспільства щодо надання додаткових фінансових можливостей у контексті їх діяльності. У даному випадку додатковим заохоченням для ІГС брати участь у міських конкурсах проєктів можуть бути гарні практики спільної дії міської влади та неурядових організацій, які серед громадянського суспільства столиці мають високий рівень поваги та довіри. Відтак, у рамках інформаційно-комунікаційних кампаній, метою яких є залучення більшої кількості ІГС до міських конкурсів проєктів, пропонуємо також залучати у якості каналів комунікації інформаційні ресурси неурядових організацій, які мають успішні практики реалізації проєктів у таких конкурсах.
- розробити та запровадити функціонування зручного електронного порталу для забезпечення проведення міських конкурсів, який би полегшив для інститутів громадянського суспільства процес подання проєктів, унормував би процес проведення експертизи проєктів відповідальними посадовими особами структурних підрозділів Київської міської державної адміністрації. Головним завданням запровадження електронного сервісу є забезпечення прозорості відбору переможців міських конкурсів, тому рекомендуємо київській міській владі ввести онлайн-голосування поданих проєктів серед киян, оскільки саме жителі столиці у кінцевому підсумку є бенефіціарами проєктів, що реалізуються у рамках таких міських конкурсів. Важливим у цьому процесі буде організація верифікації через системи BankID, MobileID, застосування кваліфікаційного електронного підпису тощо.

Враховання даних рекомендацій може сприяти вирішенню проблеми недостатньої кількості учасників конкурсів. Співпраця міської влади та ІГС у даному контексті матиме взаємовигідний характер та буде спрямована на розв'язання проблеми громадських організацій щодо недостатнього фінан-

сування їх діяльності. Окрім того, за рахунок такої співпраці може бути збільшено рівень співпраці інститутів громадянського суспільства з місцевою владою (на проблему недостатньої співпраці з владою звернули увагу майже третина (28,3%) опитаних громадських організацій). Для місцевої влади залучення більшої кількості інститутів громадянського суспільства у рамках місцевих конкурсів проєктів призведе до більшого залучення громадських організацій у процесі реалізації міських політик відповідно до потреб киян, більше киян матимуть змогу отримати певні послуги відповідно до цілей конкурсних проєктів. Тісніша співпраця з громадянським суспільством як результат матиме збільшення загального рівня довіри до влади.

Щодо залучення представників інститутів громадянського суспільства до реалізації регіональної політики, слід зазначити, що важливим напрямом у даному контексті є залучення неурядових організацій до роботи громадських рад. На сьогодні в місті Києві діє десять громадських рад при районних в місті Києві державних адміністраціях та одна громадська рада при Київській міській державній адміністрації. Відповідно до Типового положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконачої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у місті Києві та Севастополі державній адміністрації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996, **на громадські ради покладені обов'язки, серед яких:**

- підготовка та подання органу влади пропозицій до орієнтованого плану проведення консультацій з громадськістю;
- підготовка та подання органу влади пропозицій щодо організації консультацій з громадськістю, у тому числі щодо залучення представників заінтересованих сторін;
- підготовка та подання органу влади обов'язкових для розгляду пропозицій, висновків, аналітичних матеріалів щодо вирішення питань у відповідній сфері, підготовка проєктів нормативно-правових актів, удосконалення роботи органу;
- збір, узагальнення та подання органу влади пропозицій громадськості щодо вирішення питань, які мають важливе суспільне значення тощо.

У 2021 році у місті Києві буде проведено оновлення складу більшості громадських рад при районних у місті Києві державних адміністраціях та складу громадської ради при Київській міській державній адміністрації. Враховуючи це, важливою є максимальна публічність даного процесу, оскільки саме громадські ради мають реальні механізми впливу на вектор та перебіг реалізації регіональної політики.

З метою підсилення ролі громадських рад шляхом збільшення рівня поінформованості киян щодо повноважень та діяльності рад, **рекомендуємо Департаменту суспільних комунікацій:**

- організувати інформаційно-комунікаційну кампанію щодо формування нового складу громадської ради при Київській міській державній адміністрації;

- полегшити процес організаційних заходів з формування громадських рад у місті Києві шляхом створення електронного модуля, що спростить процес подання документів та забезпечить механізм онлайн-голосування киян за кандидатів, що претендують на членство у громадських радах. Важливим у цьому процесі буде організація верифікації через системи BankID, MobileID, застосування кваліфікаційного електронного підпису тощо;
- надавати методологічну підтримку районним в місті Києві державним адміністраціям у питаннях: формування громадських рад, взаємодії публічних службовців та представників громадських рад, виконання власних функцій громадськими радами тощо;
- комунікувати зі структурними підрозділами щодо залучення до формування громадських рад інститутів громадянського суспільства, які реалізують спільні проєкти зі структурними підрозділами Київської міської державної адміністрації. Таке залучення інститутів громадянського суспільства у рамках роботи громадських рад дасть змогу підвищити якісний рівень діяльності громадської ради та збільшити кількість спільних проєктів в рамках розвитку міста.

Рекомендації районним в місті Києві державним адміністраціям стосовно діяльності громадських рад:

- організувати інформаційно-комунікаційну кампанію щодо формування нового складу громадської ради;
- забезпечити організаційну та методичну підтримку неурядових організацій у процесі підготовки та подання необхідного пакету документів для участі в установчих зборах з формування нового складу громадської ради;
- у рамках видатків на діяльність райдержадміністрацій передбачати фінансування на підтримку заходів, ініційованих громадською радою.

Також важливим напрямом у залученні реально діючих інститутів громадянського суспільства до реалізації регіональної політики є їх долучення до процесів проведення публічних консультацій з громадськістю. До початку кожного року Київська міська державна адміністрація та районні в місті Києві державні адміністрації формують та затверджують орієнтовні плани консультацій з громадськістю.

Проаналізувавши орієнтовні плани, можемо констатувати невисокий рівень якості підготовки даних документів районними адміністраціями.

Серед типових помилок можемо виокремити наступні:

- неправильне заповнення плану;
- визначення заходів, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 не підпадають під форми консультацій з громадськістю;
- відсутність звітування про проведені консультації;
- складний процес пошуку на сайтах установ, що проводять консультації, таких орієнтовних планів.

Враховуючи вище зазначене, з метою налагодження роботи з організаціями та проведення публічних консультацій **рекомендуємо**:

- провести на рівні районів навчальні тренінги, семінари для керівників відокремлених підрозділів з метою ознайомлення їх з нормами постанови Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 та актуалізації питання важливості проведення публічних консультацій;
- запровадити системний підхід до планування та організації публічних консультацій;
- модернізувати розділ «Електронні консультації» на офіційному порталі Києва (враховуючи коментарі киян, інтерфейс є застарілим, часто неможливим є долучення до голосування тощо).

Розуміючи значну роль неурядових організацій у забезпеченні моніторингу та аналізу діяльності органів влади, важливим напрямом у даному контексті залишається активне залучення інститутів громадянського суспільства до проведення громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади.

Ініціювання та проведення громадської експертизи регулюється Порядком сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05 листопада 2008 року № 976. На жаль, за інформацією Київської міської державної адміністрації, за останні п'ять років у місті Києві було ініційовано лише сім запитів на проведення громадської експертизи. Цей показник є дуже низьким, якщо розглядати його у контексті громадського впливу на процеси прийняття та імплементації суспільно важливих рішень на місцевому рівні.

Тому у напрямі підвищення кількісного та якісного рівнів проведення консультацій з громадськістю **рекомендовано**:

- провести масштабну інформаційно-комунікаційну кампанію щодо ознайомлення киян з таким механізмом громадської участі як громадська експертиза;
- розробити роздаткові методичні посібники за орієнтованою темою «Громадська експертиза від А до Я», в яких би було чітко та доступно (схематично, у формі інфографік тощо) подано весь шлях проходження громадської експертизи та містилися б шаблони необхідних для цього документів, а також активні посилання на необхідні ресурси;
- організувати консультування щодо цього інструменту громадської участі на базі відкритих муніципальних громадських просторів;
- перманентно проводити просвітницькі заходи різного формату (у тому числі й онлайн) за цією тематикою, залучаючи у тому числі муніципальні засоби масової інформації тощо.

Щодо залучення неурядових організацій до формування та реалізації міських політик важливим інструментом у даному напрямі є діяльність консультативно-дорадчих органів.

Оскільки консультативно-дорадчі органи – це колегіальні установи або органи, які створені при органі публічної влади на постійній чи тимчасовій основі з метою забезпечення участі громадян в управлінні державними та суспільними справами шляхом проведення консультацій з громадськістю, попереднього обговорення питань, віднесених до компетенції органу публічної влади та здійснення громадського контролю за його діяльністю, то за результатами діяльності таких органів відбувається врахування думки громадськості органом публічної влади в процесі прийняття та імплементації владних рішень.

Діяльність консультативно-дорадчих органів регулюється відповідно до розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 11 лютого 2016 року № 70 «Про питання створення та діяльності консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)». За даними сайту Департаменту суспільних комунікацій, при виконавчому органі Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації) та при районних в місті Києві державних адміністраціях діє 81 та 373 консультативно-дорадчих органів відповідно. Проте значна кількість таких органів не означає факту врахування думки громадськості у повному обсязі.

За результатами дослідження та інформацією, що представлена на сайті Департаменту суспільних комунікацій, **прийнятними рекомендаціями міській та районній владі у питанні діяльності консультативно-дорадчих органів можуть бути наступні:**

- проаналізувати кількість та спрямованість діяльності консультативно-дорадчих органів на предмет актуальності їх діяльності;
- проаналізувати склад органів на предмет експертності залучених представників;
- визначати конкретні терміни та мету діяльності діючих консультативно-дорадчих органів;
- за результатами аналізу актуалізувати кількість та склад діючих консультативно-дорадчих органів;
- за необхідності ввести до їх складу більшу частку представників експертного середовища;
- за необхідності прийняти рішення про роботу додаткових консультативно-дорадчих органів з актуальних проблем міста/району.

Підсилення ролі неурядових організацій в соціально-економічному розвитку міста Києва

Залучення неурядових організацій до вирішення проблем соціально-економічного розвитку столиці є основним перспективним напрямом, який, на нашу думку, потрібно всебічно та системно розвивати у місті Києві. Тим паче, що передумови для активного залучення інститутів громадянського суспіль-

ства до формування міських цільових програм та бюджету міста нормативно передбачені. Так, відповідно до рішення Київської міської ради від 12 листопада 2019 року №65/7638 «Про внесення змін до Порядку розроблення, затвердження та виконання міських цільових програм у місті Києві» та Бюджетного регламенту Київської міської ради, затвердженого рішенням Київської міської ради від 16 травня 2019 року № 903/7559 «Про внесення змін до рішення Київської міської ради від 07 липня 2016 року № 579/579 «Про регламент Київської міської ради», ці документи передбачають обов'язковість проходження публічних консультацій. Основною метою публічних консультацій є включення громадян до обговорення політики, яка безпосередньо впливатиме на їхнє життя. Успішне ж проведення публічних консультацій є запорукою ефективного діалогу між органами влади та громадськістю. Саме така форма комунікації надає можливість почути та врахувати думку тих, на кого безпосередньо впливає політика, яку провадить орган влади.

Враховуючи важливість якісної розробки міських цільових програм, відповідно до яких і відбувається розвиток міста, такі консультації на етапі підготовки програм, на наше переконання, є необхідним елементом цього процесу. Актуальним питанням у цьому напрямі є максимальне забезпечення експертних обговорень та надання якісних та ефективних рекомендацій структурним підрозділам Київської міської державної адміністрації під час підготовки бюджетних запитів та проєктів міських цільових програм.

На жаль, на сьогодні не відбувається серйозного експертного обговорення таких документів. Як правило, консультації мають суто формальний характер, результати яких не мають логічного завершення. **Тому рекомендуємо в цьому напрямі:**

- внести зміни до вище зазначених рішень у контексті затвердження обов'язкового механізму організації та проведення експертних обговорень проєктів нормативно-правових актів за участю неурядових організацій та представників експертного середовища з того чи іншого питання соціально-економічного розвитку столиці;
- розглянути можливість визначення процедури, за якою представники інститутів громадянського суспільства та експертного середовища мали б змогу направляти свої рекомендації відповідним структурним підрозділам стосовно стратегічних напрямів та пріоритетів на етапі ініціювання та розробки міських цільових програм;
- з метою підвищення рівня залученості Громадської ради при Київській міській державній адміністрації до розробки та прийняття міських політик важливим вбачається запрошення керівників профільних комісій Громадської ради на засідання постійних комісій Київської міської ради, на яких обговорюються питання розгляду проєктів міських цільових програм.

У місті Києві станом на кінець 2020 року діє 27 міських цільових програм. Проте на етапі імплементації, так само, як і на етапі ініціювання та розробки цих програм, зовсім не відбувається залучення представників інститутів громадянського суспільства до практичних кроків реалізації відповідних напрямів. Тому вважаємо за необхідне збільшувати кількість публічних консультацій на усьому циклі впровадження міських цільових програм та забезпечувати їх належну якість відповідно до прийнятих принципів громадської участі.

Говорячи про залучення неурядових організацій до соціально-економічного розвитку міста Києва, чудовою ініціативою стало проведення стратегічних сесій розвитку районів. До прикладу, такі заходи успішно були організовані в Оболонському та Подільському районах столиці. Під час стратегічних сесій відбулися фахові дискусії за основними напрямками розвитку районів із широким залученням представників експертного середовища, бізнесу та громадянського суспільства. Результатами цих сесій стали спільні напрацювання щодо подальшого успішного розвитку районів у різних сферах.

Успішна практика проведення таких пілотних заходів у двох районах столиці дає підстави рекомендувати масштабування такої ініціативи та організацію подібних заходів у межах кожного району. Такі стратегічні сесії дозволять залучити більшу кількість стейкхолдерів до розробки політик локального рівня з максимальним урахуванням у відповідних документах інтересів усіх зацікавлених осіб. За результатами заходів рекомендовано систематизувати та проаналізувати усю зібрану інформацію, з подальшою організацією загальноміської стратегічної сесії, у ході якої, враховуючи дані з районів, напрацювати стратегію розвитку міста за пріоритетними напрямками. Такий принцип організації напрацювання загальноміського стратегічного документу (починаючи з низових ініціатив) надасть йому характеру орієнтування на усіх зацікавлених сторін.

Важливою задачею в організації таких заходів є напрацювання методології їх проведення та залучення кваліфікованих модераторів/ фасилітаторів, аби такі зустрічі отримували реальні результати та мали змогу бути імплементованими у життя.

Даний перелік рекомендацій не є вичерпним та не встановлює жодних обмежень щодо подальшого процесу розбудови громадянського суспільства столиці та налагодження ефективної взаємодії міської влади та інститутів громадянського суспільства.

Друк ТОВ «Інформаційне агентство «ШОРТ.МЕДІА» відповідно до договору від 17.12.2020 № 17/12/20
на замовлення Департаменту суспільних комунікацій
виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської адміністрації).
Наклад 1 000 примірників.